РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

дипл.економист Ромео Костадинов

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

Регресот за годишен одмор, К-15, задолжително се исплатува до 31.12.2020, а субјектите кои имаат финанeиски потешкотии, можат да исплатат под минималниот пропишан износ, по претходно исполнување на условите и спроведена постапка, согласно Колективниот договор за приватен сектор од областа на стопанството.

ВОВЕД

Обврската за пресметување и плаќање на регресот за годишниот одмор или К-15, се однесува и за 2020 година, за правните лица од приватниот сектор, кои се обврзани да пресметуваат и исплатуваат надоместок за годишен одмор.

Специфичностите манифестирани од почетокот на месец март 2020, до јуни 2021 година, појавата на COVID 19 во Македонија и потребата од интервентна регулатива, влијаеа врз остварување на обврските од работните односи.

Согласно одредбите од член 35 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), регресот за користење годишен одмор, се утврдува како право на надомест на трошоците поврзани со работата.

Исплатата на надоместокот, се врши за вработените кои ги исполнуваат пропишаните услови, за стекнување со правото на регресот за годишен одмор за 2020 година.

ОКДПСОС предвидува одредени олеснувања, за исплатата на К-15, при постоење отежнати околности во работењето.

1. ДАЛИ К-15 Е ЗАДОЛЖИТЕЛЕН ЗА ИСПЛАТА

Согласно одредбите од член 35 од ОКДПСОС, исплатата на регресот за годишен одмор за 2020 година е задолжителна за вработените кај приватниот сектор од областа на стопанството, од најмалку минимално пропишан износ, освен при постоење на финансиски потешкотии во работењето.

Отпочнувајки од 2014 година, со одредбите од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, (ОКДПСОС), се утврди и минимален износ на регрес за годишен одмор, што не беше регулирано во претходниот период (заклучно со 31.12.2013 година). Од 2016 година, минималниот износ доби условно флексибилен карактер, кој се задржа и при исплатата на К-15 за 2021 година.

Карактеристика за работењето во 2021 година претставува попречувањето на редовното обавување на деловна активност, предизвикано од COVID 19. Поради наведените причини, одредени компании се соочија со потешкоти во своето работење, кои предизвикаа нарушувања на финансиските текови, а со тоа и финансиски слабости во извршувањето на нивните обврски.

Покрај непогодностите, кои сеуште се присутни кај повеќето деловни субјекти, обврската која е пропишана со одредбите од ОКДПСОС за исплата на К-15, не подлегна на измени и суштински нуди задоволително решение за правните субјекти.

1.1. Исплата на регрес (К-15 до 2014 година)

Пред воведувањето на задолжителната обврска за исплата на К-15, исплатата беше доброволна и условена од гранската припадност на деловниот субјект.

Висината на регресот за годишен одмор (заклучно со 31.12.2013 година), се определуваше врз основа на одредбите од гранските колективни договори, но исплатата зависеше од волјата на работодавачот, како и од економско-финансиската состојба на правниот субјект.

Условите се променија по извршените измени во ОКДПСОС - Спогодбата за продолжување на траењето на колективниот договор за приватен сектор од областа на стопанството во РМ, ("Службен весник на РМ" 189/2013) за 2014 година, при што се напушти определувањето на висината за исплата, спрема гранскиот принцип, се пропиша задолжителната исплата и се определи минималната основица.

1.2. К-15 во период од 2015 до 2020 година

Согласно одредбите до член 35 алинеа 8 од Спогодбата за измена и дополнување на Општиот колективен договор за приватниот сектор („Службен весник на РМ" 189/13), која стапи на сила на 01.01.2014 година, се утврди обврската на работодавачот за пресметка и исплата на регрес за користење годишен одмор, во висина ***од најмалку 40% од основицата***.

Покрај тоа што со одредбата се определи најнискиот износ за исплата на регресот (40% од основицата - просечната месечна нето плата по работник во РМ исплатена во последните три месеци, врз основа на објава од страна на Државниот завод за статистика на крајот на секој месец), се пропиша и задолжителната исплата, доколку вработениот ги исполнува условите, за да се стекне со К-15.

2. К-15 ВО 2021 ГОДИНА

Врз основа на измените на Спогодбата за измена и дополнување на Општиот колективен договор за приватниот сектор („Службен весник на РМ" 119/15), која стапи на сила на 14.07.2015 година, се пропиша флексибилна основица за К-15, за 2015 година, која се применуваше и во претходната 2020 година и остана да важи и при исплатата на К-15 за 2021 година.

Притоа со ОКДПСОС се изврши класифицирање за цели на К-15, помеѓу субјекти кои **немаат** потешкотии во работењето и субјекти со потешкотии во работењето.

Класификацијата "субјекти кои **немаат** и субјекти со потешкотии во работењето" за претходните години, се темелеше врз параметрите, кои како финансиски показатели се оствариле со работењето во претходната година.

Во 2021 година, класификацијата не ги зема во предвид само финансиските показатели од претходната, туку и состојбата во тековната година, заради рестрикциите при работењето, предизвикани од спроведување на мерките за заштита од COVID-19.

2.1. К-15 кај субјекти без потешкотии во работењето

Раздвојување на два вида субјекти, со и без потешкотии во работењето, е извршено по барање на работодавачите.

Согласно категоризацијата, разликуваме субјекти кои не се со задоволителна финансиска кондиција и субјекти кои не манифестирале потешкотии во работењето, иако условите не се прецизно определени, за да може да се направи јасна граница за наведениот критериум.

Согласно одредбите од член 35 став 1 алинеја 7, висината на регресот за годишен одмор за вработените во приватниот сектор од областа на стопанството во РМ, се определува на износ од најмалку **40%** од **основицата**.

Основицата за пресметување на надоместоците на работниците, преставува **просечната месечна нето плата по работник во Република Македонија**, исплатена во последните три месеци.

Просечната месечна нето плата по работник во РМ, исплатена во последните три месеци (февруари – март - април 2021), податок кој се користи како основица за исплата на регрес за годишен одмор, почнувајќи од 01 јули 2021, **изнесува 28.200,00 денари, која се применува до следна објава на нов податок (за јули од 22.07. – новиот податок се уште не е објавен)**.

Пропишаниот **минимален** износ на К-15 за јуни 2021 година изнесува 40% од **28.200,00**, односно **11.280,00 денари,** за субјектите кои немаат потешкотии во работењето за исплата до 21.07.2021 година (до денот на новата објава на основицата).

Со колективен договор на ниво на дејност или колективен договор на ниво на работодавач, **може** да се утврди регрес за годишен одмор **во поголем износ** од износот утврден со колективниот договор за приватен сектор од областа на стопанството во РМ.

Регресот за годишен одмор е ограничен, како минимален и максимален износ за исплата.

Субјектите без потешкотии во работењето во 2021 година, се деловните субјекти кои не бележат драстичен пад на приходите во првото полугодие од годината и не се во групата на субјекти кои бележат прекин во работењето.

2.2. Понизок износ на К-15, за субјекти со потешкотии во работењето

Финансиските потешкоти во 2021 година ги опфаќаат и причините кои го нарушија редовниот економски циклус, поради мерките за заштита и спречување на ширењето на COVID 19.

Намалениот обем на работа, поради спроведување на мерките за заштита и спречување на ширењето на COVID 19, со кои деловните субјекти искажуваат незадоволителни резултати, влегуваат во категоријата на финансиските потешкоти во работењето за 2021 година.

Согласно одредбите од член 35 став 4, кај работодавачите кај кои настанале потешкотии во работењето, ценејќи ја економско – финансиската состојба на работодавачот, **по задолжителна претходна консултација** со синдикатот на ниво на гранка, односно оддел, со спогодба потпишана од работодавачот и репрезентативната синдикална организација, може да се утврди регрес за годишен одмор **во помал износ од 40%** од основицата, утврдена со колективниот договор, односно помал износ од **11.280,00** денари, **за исплата** до **21.07.2021** година.

Согласно одредбите од член 35 став 4, кај работодавачите во кои немаат формирано синдикат, спогодбата се потпишува со избран претставник од работниците.

Заради исполнување на условот за потпишување на спогодба со “избран претставник на вработените”, претходно задолжително треба да постои акт со кој се верифицира статусот на “избран претставник на вработените”.

Вообичаена процедура на избор се спроведува на барање на управен орган до колективот, односно до вработените кои треба да се изјаснат за наименувањето.

Согласно наведеното, **не постои пропишан минимален износ на К-15**, за субјектите, кај кои настанале потешкотии во работењето.

Висината на регресот за годишен одмор, кај субјектите кај кои настанале потешкотии во работењето, **се определува спогодбено**, помеѓу работодавачот и репрезентативната синдикална организација.

Кај работодавачите, кај кои не постои репрезентативна синдикална организација, спогодбата се потпишува од избран претставник на вработените.

И во едниот и во другиот случај, наведената спогодба се склучува по претходна задолжителна консултација со синдикатот на ниво на гранка, односно оддел.

Казнените одредби од Законот за работни односи, **во поглед на неисплатениот износ на К-15, односно неисполнување на обврската за К-15 за 2021 година, ќе се применуваат кај работодавачите, кои се повикуваат на неуспешни преговори и не постигнување спогодба за износот на К-15, како причина за неисплатување**.

Во случај на постигнување спогодба, на начинот наведен во колективниот договор, работодавачот може да исплати понизок износ од минималниот од 40% од просечната месечна нето плата по работник во РМ, исплатена во последните три месеци, односно помалку од **11.280,00** денари.

Вредноста на К-15 во овој случај, спогодбено треба да се утврди, врз основа на финансиската состојба, за исплата без финансиски штетни последици за друштвото.

Постоењето на финансиски потешкотии во работењето секако е услов за намалување на износот за исплата на К-15, но не и можност за избегнување на исполнување на обврската.

3. УСЛОВИ ЗА ИСПЛАТА НА К-15 ЗА 2021 ГОДИНА

Регресот за годишен одмор, се исплатува еднаш во текот на годината.

Износот се утврдува според основицата, која важи на денот на донесувањето на одлуката за исплата.

Условот за стекнување со право на исплата на регрес за годишен одмор, е работникот да работел, **над шест месеци во календарската година (2021), кај истиот работодавач.**

Со колективен договор на ниво на гранка, односно оддел или колективен договор на ниво на работодавач, може да се утврди регрес за годишен одмор во повисок износ, од износот утврден со ОКДПСОС.

Утврдувањето на висината на регресот се врши според основицата, која е **со важност на денот** на донесување на одлуката за исплата.

Согласно одредбата од член 35 од ОКДПСОС, регресот за годишен одмор, се исплатува еднаш во текот на годината.

Со спогодбата, како и со ОКДПСОС, односно Законот за работни односи ("Службен весник на РМ" 62/05 ... 187/13; 20/15; 33/15; 72/15; 129/15; 27/16; 120/18), не се предвидени прекршочни санкции, ниту глоба, во случај регресот за годишен одмор, да се исплати во неколку наврати, иако се потенцира дека неговата исплата се врши еднаш во текот на годината.

Исплатата на регресот за годишен одмор, согласно Законот за работни односи и ОКДПСОС, се врши до крајот на годината, односно **до 31.12.2021 година**, а може да отпочне од **01.07.2021**, за вработените **кои оствариле 6 (шест) месеци работен стаж, кај работодавачот за календарската 2021 година**.

Напомена: К-15 би требало да се исплати најкасно со 31.12.2021, односно денот на доставувањето на годишната сметка за 2021 година т.е. 15.03.2021 година. **Неисплатениот К-15**, до денот на доставувањето на ДБ, за 2021 година не добива третман на **даночно непризнат расход** и **не ја зголемува** даночната основица за данок на добивка за 2021 година (за разлика од 2019, кога неисплатениот дел на К-15 до 15.03. се третираше како даночно непризнат расход).

Даночен кредит во ДБ за 2021 година, **не може да се користи, доколку К-15 за 2020 година, е исплатен после 15.03.2021 година**, бидејќи не постои основ согласно законот.

4. КОРИСТЕЊЕ НА ГОДИШЕН ОДМОР И К-15

Правото на годишен одмор му припаѓа на секој работник, кој е во работен однос и кој ги исполнува законските услови. Правото на годишен одмор следува за секоја календарска година, и секогаш е проследено со правото на надоместок на плата, а од 01.01.2014 следува и правото на регрес, кој за приватниот стопански сектор, согласно ОКДПСОС е задолжителен.

Траењето на годишниот одмор, се определува според времето поминато во работен однос, сложеноста на работното место, условите за работа, здравствената состојба на работникот и други критериуми утврдени со колективен договор.

Празниците, саботите и неделите и слободните денови, отсуствата поради боледување, како и другите случаи на оправдано отсуство од работа, не се пресметуваат во деновите на годишниот одмор.

Како ден на годишен одмор, се смета секој работен ден, кој според распоредот на работното време кај работодавачот, за конкретниот работник е одреден како работен ден.

Работникот се стекнува со правото на цел годишен одмор, кога ќе оствари непрекината работа од најмалку шест месеца, без оглед дали работникот работи полно работно време или пократко работно време од полното.

Работникот има право на користење на пропорционален дел на годишниот одмор, во вкупен износ од по два дена, за годишниот одмор, од секој месец работа, ако:

1) во календарската година, во која склучил работен однос, не се стекнал со правото на користење на целосен годишен одмор (од вработувањето остварил помалку од 6 месеци во годината) и

2) му престанал работниот однос пред изминувањето на рокот, на кој по истекувањето би добил право на целосен годишен одмор (работел под 6 месеци пред отказот).

Потребите на работниот процес, како и можностите за одмор и рекреација на работникот, односно земањето во предвид на семејните обврски на работникот, се одлучувачки фактори при користењето на годишниот одмор.

Годишниот одмор по правило се користи во текот на календарската година, може да се користи и во два дела, со тоа што првиот дел задолжително трае најмалку 12 работни дена. Работодавачот е должен на работникот да му обезбеди искористување на 12 работни дена годишен одмор, до крајот на тековната календарска година, а остатокот до 30 јуни наредната година.

Годишниот одмор, којшто не бил искористен во тековната година, заради отсутност поради боледување или повреда, породилен одмор или одмор за нега и чување на дете, работникот има право да го искористи до 30 јуни, идната календарска година.

Работникот по престанувањето на работниот однос има право на обештетување за неискористениот дел од годишниот одмор.

Ништовна е каква било спогодба со која работникот би се откажал од правото на годишен одмор или од обештетувањето за годишниот одмор.

Должината и начинот на користењето на годишниот одмор во установите од областа на образованието и науката се уредуваат со прописите од областа на образованието и науката, поради специфичноста на оваа област, која подразбира посебен режим на одмарање, поврзан со законски пропишаните периоди за одмор на учениците и наставниот кадар во училиштата.

Работникот има право еден ден од годишниот одмор да го искористи на ден којшто самиот ќе го определи, ако тоа посериозно не го загрозува работниот процес, за што мора да го извести работодавачот, најдоцна три дена пред користењето.

5. ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД И К-15

Согласно одредбите на Законот за данок на личен доход (“Службен весник на РМ” 241/18 и “Службен весник на РСМ” 275/19 ... 85/21), регресот за годишен одмор, како доход од работа, се оданочува со данок на личен доход.

Согласно одредбите од член 12 од Законот за данок на личен доход, предвидени се ослободувања за доходот од работа - надоместоците од работен однос. Во наведената одредба не постои пропишано ослободување од данок на личен доход, за регресот на годишен одмор.

Согласно одредбата од член 14 од Законот за данок на личен доход, доход од работа претставува секој доход што го остварува обврзникот по основ на работен однос, вклучувајќи го и доходот по договор за повремено или привремено вршење услуги на органите на државната управа, на домашните и странските правни и физички лица, како и на домашните странските физички лица што вршат самостојна дејност, ако со законот за данок на личен доход, не е изземен од оданочување.

Согласно одредбата од член 15, доход од работа во смисол на член 14 од законот, претставуваат:

1) остварената плата и надоместокот на плата од работен однос и исплата по основ на деловна успешност на работодавачот, намалени за придонесите од задолжително социјално осигурување и даночното намалување за месецот за кој се исплатува платата;

2) износот на надоместоците на трошоци од работен однос исплатени над износите од членот 12 на законот за данок на личен доход и сите други надоместоци на трошоци поврзани со работа утврдени со Законот за работните односи, ОКДПСОС, гранските колективни договори, колективен договор на ниво на работодавач и прописите за органите на државната управа и износот на надоместокот за закуп на имот како и износот на надоместокот на трошоци поврзани со закупот на имотот на вработено лице кога надоместоците ги плаќа работодавачот;

Основа за пресметување на данокот на личен доход од работа, претставува износот на надоместоци на трошоци од работен однос исплатени над износите од член 12 на законот и сите други надоместоци на трошоци поврзани со работа, утврдени со Законот за работните односи, ОКДПСОС, гранските колективни договори и прописите за органите на државната управа.

Согласно одредбите од член 84 од Законот за данокот на личен доход, член 24 од ***Законот за измена на законот за данокот на личен доход,*** (‘‘Службен весник на РСМ‘‘ 275/19 ... 85/21), утврдување и наплата на аконтација на данокот на доход по одбивка, се врши за следните видови доходи:

1. **доход од работа;**
2. **доход од самостојна дејност;**
3. **доходот од авторски и сродни права и**

4. **доходот од продажба на сопствени земјоделски производи (ако исплатувачот на доходот води деловни книги);**
5. **доход од права од индустриска сопственост;**
6. **доход од закуп и подзакуп (ако исплатувачот на доходот води деловни книги);**
7. **доход од капитал;**
8. **капитални добивки;**
9. **доход остварен од добивки од игри на среќа;**
10. **доход од осигурување и**
11. **друг доход,**

се пресметува на соодветно утврдена даночна основа со примена **на единствена стапка од 10%**, а пресметаниот и платениот данок по одбивка се смета за конечно намирена обврска.

Пресметката и плаќањето на данокот на доходот од работа, доходот од самостојна дејност, доходот од авторски и сродни права, доходот од продажба на сопствени земјоделски производи, доходот од права од индустриска сопственост, доходот од закуп и подзакуп, доходот од капитал, капиталните добивки, доходот од осигурување и друг доход **за 2020, 2021 и 2022 година**, **ќе се врши по стапка од 10%.**

Согласно наведеното, аконтација за данок на личен доход се пресметува при исплатата на К-15, за секој поединечен вработен, по стапка од 10% (**11,1111% од нето исплатениот К-15**).

Аконтацијата за К-15, ќе се пресметува по 11,1111%, а аконтативниот износ се смета за конечно измирена годишна даночна обврска.

Уплатата на аконтацијата за данок на личен доход се врши збирно по Општините, во кои вработените кои примаат К-15, имаат живеалиште, односно престојувалиште, на следната **уплатна сметка**:

840 – општина – 1284; приходна шифра 711131.

Минимален износ за исплата на К-15, согласно ОКПДСОС, изнесува 11.280,00 денари (28.200,00 x 40% за јули 2021 (од 22.07.2021 новиот податок - сеуште не е објавен).

Согласно одредбите од член 35 од ОКПДСОС, основицата за пресметување на надоместоците на работниците, претставува просечната месечна нето плата по работник во Република Македонија, исплатена во последните три месеци.

НАПОМЕНА: Висината на износот зависи од моментот на донесување на Одлуката за исплата на К-15, од страна на работодавачот.

Без оглед на висината на пропишаниот износ за исплата на К-15, целокупниот исплатен износ подлежи на данок на личен доход, било тоа да е 11.280,00 (минимално пропишан) или 28.200,00 (максимално пропишан износ).

НАПОМЕНА: Наведените минимален и максимален износ се определени, како нето износи за исплата, согласно одредбите на ОКПДСОС и Законот за работни односи, а давачките дополнително се пресметуваат на нето основиците.

6. ДАНОК НА ДОБИВКА И К-15

Основа за пресметување на данокот на добивка за соодветниот даночен период, претставува износот на добивката зголемена за непризнаените расходи и помалку искажаните приходи.

Сметководствената бруто добивка се утврдува според прописите за сметководство и воспоставените деловни политики и практики. Сметководствената бруто добивка за одреден даночен период, подлежи на оданочување со 10% данок на добивка, врз основа на утврдената пресметка на Образец ДБ.

Согласно член 11 став 1 точка 2 алинеја 6 од Законот за данокот на добивка (“Службен весник на РМ” 112/14 ... 275/19 и (“Службен весник на РСМ” 290/20), за оданочиви расходи и помалку искажани приходи се сметаат:

1) расходите кои не се поврзани со вршење на дејност на субјектот, односно не се непосреден услов за извршување на таа дејност и не се последица од вршењето на таа дејност;

2) надоместоците на трошоци и други лични примања од работен однос, освен утврдените со оваа точка во износи кои не го надминуваат:

- износот на исплатениот регрес за годишен одмор во висина од 40% од просечната месечна бруто плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата.

За 06/2021 (до 21.07) - (42.441,00 x 40% = 16.976,00 МКД).

Не се оданочува (ослободен од данок на добивка) износот на исплатениот регрес за годишен одмор во висина од 40% од просечната месечна бруто плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата, или помалиот износ од наведеното, утврден со спогодбата помеѓу работодавачот и вработените, односно синдикатот.

Износот на К-15 до 16.976,00 денари не подлежи на оданочување со данок на добивка, без оглед дали истиот е исплатен до 15.03.2022 година.

Износите на исплатен К-15, **кои ја надминуваат висината од 16.976,00 денари, подлежат на оданочување со данок на добивка,** со тоа што износот **над наведениот** пропишан максимален износ на даночно признат расход, ја зголемува даночната основица за данок на добивка во Образец ДБ, **без оглед на тоа дали е исплатен или не,** до 15.03.2022.

Согласно последно објавени предлог за измени кај Законот за данокот на добивка се предвидува зголемување на прагот за даночно признат расход за 2021 година.

Со предлог измените (кои се уште не се усвоени) даночно признатиот расход за К-15 за 2021 година се утврдува на износ од 33.953,00 МКД, пресметн како 80% од просечната месечна бруто плата по работник во РМ објавена до денот на исплатата.

Прилог:

- Одлука за исплата на К-15 за 2021 година,
- Спогодба за исплата на К-15 во помал износ од минималниот.

Врз основа на член 35 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ бр.115/14 – пречистен текст и измените во бр.119/15 и 15/2016) и член ___ од Колективниот договор (се цитира колективниот договор на ниво на работодавач, а ако нема на ниво на гранка, односно дејност), Управниот одбор (управителот или друг орган кој е надлежен за донесување одлуки), на _______ 2021 година, донесе:

О Д Л У К А
За исплата на регрес за годишен одмор за 2021 година

На вработените во друштвото им се исплатува регрес за користење годишен одмор за 2021 година, во висина од _________ денари.

Регресот за годишен одмор ќе се исплати на _________ 2021 година.

Право на регрес за годишен одмор, имаат работниците кои се стекнале со право на користење годишен одмор и кои ќе се стекнат со тоа право во текот на 2021 година.

Работниците, кои во 2021 година, ќе се стекнат со право на користење на пропорционален дел од годишниот одмор, имаат право на **пропорционален дел од регресот** за годишен одмор.

Средствата за исплата на регресот ќе се обезбедат од тековното работење (да се наведе изворот на средства кредит, позајмица или друго) .

Одлуката да се достави до:

Финансиска служба;
Архива.

Управител

____

Врз основа на член 35 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на РСМ“ 84/2010...119/15;110/19), меѓу работодавачот ______________________________, застапуван од управителот ________________________ и репрезентативниот синдикат на вработените кај работодавачот, претставуван од _____________ (или претставник на вработените), се склучува:

СПОГОДБА
за исплата на регрес за годишен одмор во помал износ

Член 1

Поради настанати потешкотии во работењето на друштвото, предизвикани од нереализирани договори, поради состојбата предизвикана од пандемијата на COVID – 19, по извршените консултации со синдикатот на ниво на гранка, односно оддел, страните се договорија на вработените да им се исплати регрес за годишен одмор за 2021 година во помал износ од минимално пропишаниот со ОКДПСС, односно во висина од __________ денари.

Член 2

Работодавачот се обврзува да донесе одлука за исплата на регрес за годишен одмор во рок од _____ дена по потпишувањето на Спогодбата.

Член 3

Спогодбата стапува на сила со денот на потпишувањето.

Спогодбата да се достави до:

- Репрезентативниот синдикат;
- Управителот и
- Архивата.

Репрезентативен синдикат/Управител

____

ПРИДОНЕСИ

дипл.економист Јулија Минковска

СТАЖ НА ОСИГУРУВАЊЕ ШТО СЕ СМЕТА СО ЗГОЛЕМЕНО ТРАЕЊЕ (БЕНЕФИЦИРАН СТАЖ)

Работниците кои се вработени на работни места кои бараат поголем физички и умствен напор или при извршување на работните обврски се изложени на тешки услови за работа, имаат право на стаж со зголемено траење (Бенифициран стаж).

ВОВЕД

Со Законот за пензиско и инвалидско осигурување се уредува задолжителното пензиско и инвалидско осигурување, опфатот на осигуреници, правата кои се остваруваат од ова осигурување, матичната евиденција на осигурениците и корисниците на права од пензиското и инвалидското осигурување, основите на капиталното финансирано пензиско осигурување, како и посебните услови под кои одделни категории на осигуреници ги остваруваат правата од пензиското и инвалидското осигурување.

Правата од пензиското и инвалидското осигурување се неотуѓиви, лични материјални права кои не можат да се пренесуваат на други лица, не можат да застарат, а се стекнуваат и остваруваат во зависност од начинот, должината и обемот на вложувањето на средствата за пензиско и инвалидско осигурување.

На осигуреникот на кого стажот на осигурување му се смета за зголемено траење***, (бенифициран стаж), се регулира согласно следните законски прописи:***

1) ***Законот за пензиско и инвалидско осигурување*** ("Службен весник на РМ" 98/12 ... 31/20);

2) ***Закон за придонеси од задолжително социјално осигурување*** ("Службен весник на РМ" 142/08 ... 247/18);

3) ***Правилникот за Методологијата за изработка на стручна документација кон Барањата за утврдување на работни места на кои стажот на осигурувањето се смета со зголемено траење*** ("Службен весник на РМ" 38/04);

4) ***Правилникот за утврдување на работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење*** ("Службен весник на РМ" 32/11);

5) ***Одлуката за утврдување единствен кодекс на шифри за внесување на податоци во матична евиденција*** ("Службен весник на РМ" 77/07; 83/10; 89/11).

1. СТАРОСНА ПЕНЗИЈА

Согласно член 18 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување, (***во продолжение Законо***т за ПИО), осигуреникот стекнува право на старосна пензија кога ќе наполни ***64 години живот (маж),*** односно ***62 години живот (жена)*** и најмалку ***15 години пензиски стаж.***

2. НАМАЛУВАЊЕ НА СТАРОСНАТА ГРАНИЦА

Согласно член 19, од Законот за ПИО, на осигуреникот на кого стажот на осигурување му се смета со зголемено траење, старосна граница за стекнување право на старосна пензија, се намалува зависно од степенот на зголемувањето на стажот и тоа ***за по една година***.

1) за секои Седум години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување, како ***13 месеци;***

2) За секои Шест години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како ***14 месеци;***

3) за секои Пет години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување како ***15 месеци***;

4) за секои Четири години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување како ***16 месеци;***

5) за секои Три години и шест месеци поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување како ***17 месеци;***

6) за секои Три години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување како ***18 месеци.***

На осигуреникот на кого ефективно поминати 12 месеци стаж на осигурување се смета како стаж на осигурување со зголемено траење на работни места и работи кои се изведуваат под земја и кој во текот на осигурувањето бил распореден на работи и работни места со различни степени на зголемување на стажот на осигурување, старосната граница за стекнување право на старосна пензија се намалува за секој период поминат на работно место со одреден степен на зголемување на стажот пропорционално на времето поминато на тоа работно место со намалување на старосната граница

Вкупното намалување на старосната граница се утврдува како збир на пропорционално утврдените намалувања за секој поединечен период.

2.1. Стаж на осигурување што се смета со зголемено траење

Согласно член 108 од Законот за ПИО, на осигурениците кои работат на особено тешки и по здравјето штетни работни места, како и на осигурениците кои работат на работни места, на кои по наполнувањето определени години на живот, не можат со успех да ја вршат својата професионална дејност, стажот на осигурување им се смета со зголеменото траење.

Степенот на зголемувањето на стажот на осигурување зависи од тежината на штетноста на работата, односно од природата на работата, така што работните места се распоредуваат во ***шест групи со тоа што секои 12 месеци ефективна работа се смета како 14, 15, 16, 17, односно 18 месеци, стаж на осигурување.***

Согласно член 109 од Законот за ПИО, како работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, затоа што работата на нив е особено тешка и штетна по здравјето, можат да се утврдат работните места, на кои се ***исполнети следните услови:***

1) Во врска со извршувањето на работите на работните места, да постојат позначителни штетни влијанија врз здравствената состојба и врз работната способност на работници и покрај тоа што се применети сите општи и посебни заштитни мерки, утврдени со прописите, како и другите мерки, што можат да влијаат, врз отстранувањето и намалувањето на штетните влијанија;

2) Работите на работните места, под тешки и по здравјето штетни услови, да се извршуваат непосредно покрај изворите на штетните влијанија, во непрекинатиот тек на работата и

3) Работите на работните места, под околностите од претходните две точки, да ги извршува ист работник, во текот на полно работно време, земајќи го како полно работно време и работното време пократко од 40 часа неделно, определено за одделни работни места, поради посебните услови за работа.

Како работните места, на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, затоа што векот на вршење на професионалната дејност е ограничен, со наполнувањето на определени години возраст, можат да се утврдат работните места, во оние занимања, во кои поради природата и тежината на работата, физиолошките функции на организмот опаѓаат во толкава мера, што на работникот му го оневозможуваат натамошното успешно вршење, на истата професионална дејност.

3. УТВРДУВАЊЕ НА РАБОТНИ МЕСТА НА КОИ СТАЖОТ СЕ СМЕТА СО ЗГОЛЕМЕНО ТРАЕЊЕ

Согласно член 110 од Законот за ПИО, работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, затоа што работата на нив е особено тешка и штетна по здравјето, се утврдува со Правилник, со кој се уредува методологијата за изготвување и содржината на стручната документација, кон барањето за утврдување на работни места, на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење.

Со барањето за утврдување на стажот на осигурување со зголемено траење, подносителот на барањето, приложува документација, со содржината определена со Правилникот

Во стручната документација, се дава целосен приказ за општите услови, присутни кај работодавецот, што се предмет на анализа, јасен преглед на работата и работните места, со сите ризици од опасни и штетни влијанија, по здравјето на работниците.

Работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, а кои не се опфатени со Правилникот, начинот за нивно утврдување, степенот на зголемувањето на стажот на осигурување на тие работни места, го утврдува Комисијата за ревизија на работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење.

Комисијата ја формира министерот за труд и социјална политика во состав од три члена, од кои два член стручни и компетентни лица од областа на безбедноста и здравје при работа и еден член од областа на пензиското и инвалидското осигурување.

Со акт на министерот за труд и социјална политика се уредува организацијата и начинот на работа на Комисијата за ревизија.

Работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, се утврдуваат по претходно прибавено мислење од соодветни стручни и научни организации, на иницијатива на работодавците.

Работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, подлежат на ревизија што ја врши Комисијата за ревизија на работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење.

Ревизијата се врши најдоцна во рок пет години, од денот на утврдување на тие работни места.

На ревизија подлежат и работни места накои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, работодавачот може да иницира постапка за промена на техничко – технолошките услови на работа.

За работните места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, работодавецот може да иницира постапка за промена на актот на Фондот, поради промена на техничко-технолошките услови на работа.

3.1. Осигуреници на кои стажот им се смета со зголемено траење

Согласно член 112 од Законот за ПИО, стажот на осигурување со зголемено траење им се смета и на осигурениците што во работен однос, односно на работа врз основа на која биле задолжително осигурени, поминале работејќи со полно работно време, како: осигуреници, со телесно оштетување од ***најмалку 70%***, воени инвалиди ***од I до VI група***, цивилни инвалиди од војната ***од I до VI група***, слепи лица, лица заболени од дистрофија и сродно мускулни и невромускулни зболувања и од параплегија, церебрална и детска парализа и од мултиплекс склероза.

На овие осигуреници, секои ***12 месеци*** ефективно поминати во работен однос, врз основа на кој се осигурени, им се сметаат како ***15 месеци стаж на осигурување***, а старосната граница, пропишана за здобивање на старосна пензија им се намалува за по една година, за секои пет години ефективно поминати на таква работа.

На осигурениците во кои спаѓаат:

- ***Инвалидните лица на трудот, воените инвалиди, цивилните инвалиди од војната***, како и другите инвалидни лица, ако работат онолку време, колку што одговара на нивната работна способност и
- ***Работничките*** – заради доење или нега на дете, односно работниците, заради нега на дете; кои работат на работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење, стажот на осигурување им се зголемува само за она време што ефективно го поминале на работа.

По исклучок од оваа одредба, на осигурениците на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење, кои се во работен однос, односно на работа врз основа на која биле задолжително осигурени, поминале работејќи со полно работно време, тој стаж им се зголемува и ако работеле со скратено работно време, како да работеле со полно работно време.

Во стаж на осигурување со зголемено траење се смета и времето за кое осигурениците биле осигурени во пензиското и инвалидското осигурување, во својство на воен осигуреник или граѓанско лице на служба во Југословенската народна армија, освен времето што граѓанското лице на служба во Југословенската народна армија го поминало во група, и тоа под условите и во обемот што се утврдени со прописите, со кои било уредено пензиското и инвалидското осигурување на воените осигуреници.

4. ИЗРАБОТКА НА СТРУЧНА ДОКУМЕНТАЦИЈА КОН БАРАЊАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА РАБОТНИ МЕСТА НА КОИ СТАЖОТ НА ОСИГУРУВАЊЕ СЕ СМЕТА СО ЗГОЛЕМЕНО ТРАЕЊЕ

Изготвување и содржината на стручната документација, кон барањата за утврдување на работни места на кои стажот на осигурувањето се смета со зголемено траење е регулирано согласно Правилникот за методологијата за изработка на стручна документација, кон барања за утврдување на работни места, на кои стажот на осигурувањето се смета со зголемено траење.

Со барањето за утврдување на стажот на осигурување со зголемено траење, подносителот на барањето во согласност со член 35 и 36 од Статутот на Фондот на ПИОМ, приложува документација, со содржината определена со правилникот.

Во Стручната документација, се дава целосен приказ за општите услови присутни кај работодавецот, што се предмет на анализа, јасен преглед на работата и работните места со сите ризици од опасни и штетни влијанија, по здравјето на работниците.

4.1. Основна содржина на стручната документација за утврдување на работните места, кај кои постојат тешки и штетни влијанија на работата

Согласно член 3 од Правилникот, со цел да се утврди фактот дали на работното место постои тежина и штетност за здравјето и работната спсобност, стручната документација мора да содржи:

- ***Податоци за поднесувачот на барањето;***
- ***Податоци за работното место;***
- ***Податоци за штетните влијанија на работното место;***
- ***Податоци за последиците на штетните влијанија на работата, врз здравствената и работната способност;***
- ***Предлог за степенот на зголемување на стажот и***
- ***Укажување за примена на законските одредби со образложение.***

Подносителот на барањето треба да даде опис на технолошкиот процес, застапен кај работодавецот, бројот на работниците што учествуваат во производниот процес, како и оцена на технолошкиот процес, од аспект на применатата технологија, во смисол на тоа дали истата е современа или не, како и степенот на постојните мерки за заштита при работата, во производниот процес.

Исто така, заради утврдување на фактичката состојба, за степенот на загрозеност на работните места потребна е да се прикаже методологијата за следење на параметрите, кои се во согласност со Законот за заштита при работа и подзаконските акти од областа на заштитата при работа.

4.2. Општи податоци за работни места

Согласно член 6 од Правилникот, податоците за работното место содржат:

а) Назив на работното место и опис на работното место, според договорот за работа;

б) Услови за вработување (се наведува дали се бараат посебни особини за вработување на ова работно место во поглед на: годините на возраст, полот, стручната подготовка, работното искуство, здравствените, психофизичките и социјалните особини и други специјални особини);

в) Бројот и структурата на вработените, распоредени на работното место и тоа (според староста и работниот стаж на работното место, за кое се поднесува барање);

г) Режимот на работата (работа во смени, ноќна работа, прекувремена, распоред и траење на работното време, скратено работно време, бројот на траењето на паузите во текот на работењето, организираноста на исхраната, рекреативни одмори и слично);

д) Попис на работите во кои вработениот учествува во процесот на работата, односно технолошкиот процес;

ѓ) Податоци дали на ова работно место се вршени посебни здравствени и психолошки контроли и какви (*периодични контролни прегледи при вработувањето и слично)* во согласност со прописите од областа на работните односи и заштитата при работа;

е) Опис и попис на работните задачи, според актот за систематизација и организација на работодавецот и тоа за:

- ***локација на извршување на работните задачи***
- (*место/места на работата на кои се извршува*
- *работата на работното место, работен простор*
- *и простории во кои вработениот работи);*
- ***предмет на работа (суровини и др. материјали);***

ж) Средства за работа (*машини, алати, орудија, извори на енергија*), кои се користат при извршување на работата;

- *времетраење на работата и зачестеност во определени периоди.*

4.3. Податоци за штетните влијанија врз здравјето и работната способност

Согласно член 7 од Правилникот, податоците за штетните влијанија на работа, содржат податоци за опасностите при работа, штетностите, физичките и динамичките напори, физичките статички напори, физичките оптоварувања, заради упот-

реба на лични заштитни средства, оптоварување на сетилата и психофизичкиот напор на работното место.

Податоците за фактичката состојба на загрозеноста на конкретното работно место, се изразува преку ***следните показатели:***

а) Макро и микроклиматските услови на работната средина *(температурата на воздухот, релативната влажност на воздухот, брзината на струење на воздухот и ефективната температура на воздухот);*

б) Физичките штетности *(изложеност на бучава, осветленост, вибрации, зрачења, висока или ниска температура, присутност на материи под притисок);*

в) Хемиските штетности (*вдишување односно продирање во телото преку кожата (отровни, канцерогени, мутагени материи);*

г) Биолошките штетности *(изложување на ризици од инфекции при манипулирање со биолошките фактори, изложеност на микроорганизми, присутност на алергии)***.**

За секоја утврдена штетност или опасност да се наведе:

а) Изворот на штетноста, односно опасноста *(со назнакачување на степеност на непосредниот контакт, во однос на работникот);*

б) Интензитетот на штетностите, односно опасностите *(мерните вредности се споредуваат со МДК);*

в) Експозицијата на работниците *на утврдените штетности или опасности во поглед на временското траење;*

г) Последиците, односно видовите на заболувањата или оштетувањата на здравјето *и работната способност или ги предизвикуваат наведените штетности или опасности.*

4.4. Опасности

Согласно член 8 од Правилникот, опасностите при работа се штетни влијанија на работата кои претставуваат состојба на загрозување, кои можат или не мора, да бидат извор на оштетувањето на здравјето со последица на професионалната или општа неспособност за работа, а нивното можно дејствување е моментално.

За секое работно место се наведуваат постојните опасности при извршувањето на работите, кои би можеле да бидат механичка опасност, падови при крај на работата, опасности од електрична струја, термички опасности, биолошки опасности и опасности од пожар и експлозија.

За секоја од опасностите, која се сврстува во стручната документација се наведува:

а) Изворот на опасности *(машини или уред, постројки, рачни/механизирани алати, средство за превоз, работен простор, скеле, предмет на работа, работен материјал, енергент и друго);*

б) Основните правила на заштита при работа кои се применти (*техничко-технолошки решенија*) и посебните правила на заштита при работа *(работа со посебни услови на работа, лични заштитни средства, оспособување за работа на сигурен начин, озрачување и друго);*

в) Образложение на околностите заради кои не се применети основните и посебните правила за заштита при работа, кои со прописи се задолжителни.

Како позначајни опасности при работа, кои треба да се наведат во документацијата, спаѓаат:

- **Напори на работа;**
- **Физички напори;**
- **Физички динамички напори;**
- **Физички статички напори:**
- **Физички оптоварувања, заради употреба на лични заштитнио средства:**
- **Оптоварувања на сетила;**
- **Психофизиолошки напори;**
- **Докази за причините поради кои на работното место не може да се спроведе успешна заштита:**

- ***1.Напори на работа***

Во документацијата треба да се наведат напорите за кои се оценува дека можат да предизвикаат намалување или загубување на работната способност, кои можат да бидат телесни динамички напори, телесни статички напори, телесни оптоварувања заради употреба на лични заштитни средства, оптоварување на сетилата и психофизички напори.

➢ ***2. Физички напори***

Физичките напори се група на штетни влијанија на работа, кои заради извршување на работите со зголемена сила *(динамички напори)* или заради работа со присилена или нефизиолошка положба на телото, односно од таквата положба (*статички напор*), можат со подолго дејствување да предизвикаат оштетување со последица од настанување на намалување или загубување на работната спсобност.

➢ ***3. Физички и динамички напори***

Изворот на физичките динамични напори, може да бидат активности на ракување со предметите, активности на управување и активности при движење на работењето.

Во стручната документација за физичките динами-чни напори се наведуваат:

а) Физичките активности со кои се остваруваат работите на работното место *(ракување со предметите со наведување на поединечните тежини на предметите кои вработениот ги подига, преместува, спушта во една работна операција и вкупната количина на работните операции и вкупната тежина на предметите/товарот во една смена)*;

б) Движења при работа *(качување/симнување, лазење, притискање, влечење, скокнување/одскокнување, одење, трчање и др*), со означување на времето на оделна активност и движење, односно зачестеност во една работна смена;

в) Повторувачки движења (*на рацете/нозете*) со означување на зачестеноста на тие движења во единица време, вкупно непрекинато траење на тие движења во една работна смена.

➢ ***4. Физички статички напори***

За физичките статички напори во стручната документација се наведува положбата на телото при работата за секоја работа.

Извор на статистички физички напори, можат да бидат положбите на телото при работа: седење ***(присилно нефизиолошко)***, стоење со минимални можности за промена на положбата, наклонета и длабоко наклонета стоечка положба, потреба на работата со одржување на рамнотежата и друго.

За секоја наведена положба на телото што е извор на статичкиот напор да се наведе непрекинато траење на работата во соодветна положба на телото, а ако положбата на телото се менува, се наведува зачестеноto и поделно трае-ње на односната положба на телото

Ако работите кои бараат работа, што може да биде извор на статички напори не се секојдневни, задолжително се наведува зачестеноста и траењето за определен период.

➢ *5. Физички оптоварувања заради употреба на лични заштитни средства*

Согласно член 13 од Правилникот во документацијата се наведува видот на личните заштитни средства *(за заштита на органите за дишење, главата, телото, екстремитетите и друго*) кои се користат при извршување на работите од член 7 на овој правилникот, со назнака на времето во кое вработениот ги врши под оптоварување на еден или повеке лични заштитни средства истовремено.

➢ *6. Оптоварување на сетила*

Во документацијата се наведуваат изворите и видовите на раздразнувачките причинители, траењето, односно зачестеноста на активностите кои се заснoваат на тие раздразнувачки информации за работите како што е оптоварување на слухот, видот и другите сетила.

➢ *7. Психофизиолошки напори*

За психофизиолошките напори во стручната документација, се наведуваат причинителите, од кои е изворот:

а) Вид на работата на која вработениот му поставува зголемени барања, зголемен број на информации, кои вработениот мора да ги елаборира, со цел за примена на исправно работење, одржување на високо ниво на перцептивни, емоционални, психосензори, менталните и психомоторните функции *(ноќно работење и работа во услови на оптоварувања);*

б) Технолошки наменет ритам на работа*,* неуедначен ритам на работа, технолошки наметната брзина на работата;

в) Неопходни комуникации при извршувањето на работите на работното место;

г) Условите под кои се извршува работата, бучавата на која ја попречува дејноста, бучава која го спречува неопходното говорно разбирање, климатски услови на намалување на видливоста, лошо осветлување и друго;

д) Распоред на работата која го нарушува природниот биолошки ритам и го отежнува остварувањето на примарните физиолошки и социјални потреби, технолошки услови за невозможна пауза во текот на работењето, нередовна исхрана и спиење;

ѓ) Ризик за настапување на извонредни случувања во текот на работата, кои можат да бидат извор на состојбите за страдање на самиот вработен, на останатите вработени, корисниците на услуги, настанување на значителни материјални штети.

- ***8. Докази за причините поради кои на работното место не може да се спроведе успешна заштита.***

Стручната документација кон барањето за признавање стаж на осигурување што се смета со зголемено траење, неопходно е да содржи докази за предвремени општи и посебни мерки за заштита при работа на работните места опфатени со барањето, како и докази за преземените мерки за отстранување, односно ублажување на штетните влијанија на тие работни места.

При изнесување на доказите да се наведат доказите за спроведување и неспроведените заштитни мерки:

- Техничко-технолошки;
- Хигиено-санитарни;
- Здравствени (медицинско-психолошки);
- Организациски:
- други заштитни мерки.

При определување на причините кои и покрај предвидените и преземените заштитни мерки во работната средина се присутни одредени штетности и опасности, што го загрозуваат здравјето и работната спсобност на извршителите, да се наведат причините кои доведуваат до ваквата состојба, односно да се даде коментар за изворот на оваа состојба.

4.5. Податоци за последиците од специфичноста на работните услови врз животот и работната способност на работниците

Согласно член 17 од Правилникот, последиците на штетните влијанија на работата се даваат за оштетување на здравјето на секое од работните места, кои се можните последици од влијанието на пооделните опасности, штетности и напори, односно можните последици на кумулативните и/или синергичните влијанија на повеќето штетни влијанија на работата.

Во документацијата се даваат податоците за:

- **Повреда на работа,**
- **Оштетување на здравјето што предизвикале привремена спреченост за работа** *(боледување),*
- **Професионални болест***,*
- **Причини за намалена, односно загубената работна способност** *(инвалидност) и*
- **Професионални заболувања.**

Професионалните заболувања се регистрираат врз основа на системски извршената здравствена контрола кај работодавецот, односно врз основа на периодичните здравствени прегледи, како и врз основа на индивидуалните прегледи.

Во документацијата за определен период (до 10 години) се прикажуваат податоците за бројот на професионалните болести, согласно Меѓународната класификација на болести.

Приказот на податоците за професионалните болести се дава во однос на староста и работниот стаж.

- ***2. Повреди на работа***

Во документацијата треба да биде даден приказ на повредите на работа, кои им се случиле на вработените на работното место од член 7 од правилникот за соодветен период ***(до 5 години).***

Во приказот на повредите, задолжително се наведува работата кај која е настаната повредата, изворот на повредата, начинот на настанувањето на повредата, повредениот дел на телото и природата на повредата.

- ***3. Привремена спреченост***

Во документацијата за период до 5 години, треба за секоја година на периодот на посматрање, посебно да се обработи и прикаже бројот на вработените, кои заради оштетување на здравјето, кое е во врска со штетните влијанија на работата, биле привремено спречени за работа.

Се прикажува бројот на привремената спреченост за работа, според видовите на оштетувањето на здравјето, кои се последица на штетните влијанија, на работата и тоа во однос на староста на животот и работниот стаж.

- ***4. Загубена или намалена работна способност***

Во документацијата во период до 5 години,
треба да се прикаже;

а) Бројот на вработени, нивната старост, вкупниот стаж и траењето на работното место, кои според прописите за пензиско и инвалидско осигурување стекнале права *(скратено работно време, распоредување односно вработување на друга соодветна работа, преквалификација или доквалификација*);

б) Бројот на вработени, нивната возраст, вкупниот стаж и траењето на работата на работните места, кај кои настанале контраиндикации за продолжување на работата, утврдени со посебни прописи;

в) Оштетувањата на здравјето, кои предизвикале намалена или загубена работна способност, опасност од настанување на инвалидност или настанување на контраиндикации кај вработениот од ставовите а) и б).

Подносителот на барањето може за податоците да ги користи изворите од периодите во кои податоците се презентирани.

*Поднесува*чот на барањето може во Стручната документација, да даде приказ на целното истражување на здравствената состојба и професионалната способност на вработениот, кој врши работи на работни места од член 7 на правилникот во однос на постојните штетни влијанија на работата.

Приказот на состојбата ***(бројот на вработените и видот на оштетувањата на здравјето)*** се даваат во однос на животната возраст и работниот стаж, за цели на загубена или намалена работна способност.

- ***5. Податоците за здравствената состојба на работниците***

Податоците за оцената на здравствената состојба на работниците, кои работеле на такви работни места, да се дадат врз основа на резултатите од извршените превентивни прегледи. Ако е потребно, за целосна слика на реалната здравствена состојба, да се дадат податоци од дополнителните испитувања на здравствената состојба на работниците, кои работат на тие работни места.

4.5. Основна содржина на стручна документација за утврдување на работните места, односно занимања на кои се извршуваат професионални дејности

Согласно член 23 од Правилникот, со цел утврдување на работни места-занимања, на кои се извршуваат работи кој кои векот на вршење на професионалната дејност е ограничен, со навршување на определени години на живот, стручната документација, мора да содржи:

а). ***Податоци за поднесувачот на барањето;***

б). ***Податоци за работните места на кои се извршуваат работите на занимањето, и тоа:***

- Име на работното место и опис на работите од договорот за работа;
- Број и структура на вработените, распоредени на работното место (старост, работен стаж);
- Попис на работите со кои вработениот остварува професионална дејност;
- Детален опис на физичките и/или менталните активности на вработениот што ја врши професионалната дејност и физичката (психомоторна) и психофизичка
- функција, кои се во основа на тие активности.

Во приказот на физичките и психофизичките функции, задолжително се наведуваат сознанија на медицинските и психолошките сознанија за поаѓањето на тие функции во текот на животниот век и за критичниот век, во кој настапува неможност за извршување на работите.

4.6. Предлог на степенот на зголемување на стажот на осигурување со зголемено траење, со образложение

Согласно член 24 од Правилникот, подносителот на барањето во завршниот дел на Стручната документација, дава предлог за степенот на зголемување на стажот на осигурување со зголемено траење, со кусо образложение.

За податоците кои според оваа методологијата мора да бидат наведени во Стручната документација за работното место, за кое се поднесува барање, треба да бидат назначени изворите од кои податоците се прибавуваат, односно постапка (метод) со кој е утврдена фактичката состојба.

5. ПРЕСМЕТКА НА ПРИДОНЕСИТЕ ЗА КОИ СТАЖОТ НА ОСИГУРУВАЊЕ СЕ СМЕТА СО ЗГОЛЕМЕНО ТРАЕЊЕ

Согласно член 5 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (***во продолжение Законот***), во задолжително социјално осигурување спаѓа и придонесот за стаж на осигурување, кој се смета со зголемено траење.

Обврзник за плаќање на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување, за стаж на осигурување што се смета со зголемено траење, е работодавачот за своите врабо-тени на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење.

Соглано член 31 став 2 од Законот, стапките по кои се пресметува и плаќа придонесот за ПИО за стажот на осигурување, што се смета со зголемено траење, ***за 2021 година се следните:***

- **9,4%** за вршење на работи и задачи на кои ефектифно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување **како 18 месеци**;
- **7,83%** за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување **како 17 месеци;**

- **6,27%** за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување **како 16 месеци**;
- **4,7% за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување како 15 месеци;**
- **3,13%** за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување **како 14 месеци;**
- **1,57%** за вршење на работи и задачи на кои ефективно поминати 12 месеци, се сметаат во стаж на осигурување **како 13 месеци;**

5.1. Пресметка на придонеси за бенифициран стаж

Работникот "НН" има склучено договор за работа со работодавачот, со утврдена бруто плата, ***во висина од 25.000,00 денари***. За работното место на работникот во керамичка индустрија согласно Правилникот за утврдување на работни места на кои стажот на осигурување се смета со зголемено траење за ***поминати 12 месеци ќе се сметаат, како стаж на осигурување од 15 месеци.***

1. Бруто плата	***25.000,00***
2. Стапка за пресметка	***4,7%***
3. Придонес за ПИОМ за стаж со зголемено траење	***1.175,00***

Пресметка на останати придонеси и персонален данок на доход:

1. Бруто плата	25.000,00
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	4.700,00
3. Придонес за задол. здрав. осиг. (1 x 7,5%)	1.875,00
4. Придонес за проф. забол.(1 x 0,5%)	125,00
5. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	300,00
6. Вкупно придонеси (2+3+4+5)	**7.000,00**
7. Бруто плата намален за придонеси (1 – 6)	18.000,00
8. Даночно намалување за 2021	8.438,00
9. Основа за персонален данок (7 – 8)	**9.562,00**

10. Данок на доход (9 x 10%)	956,00
11. Нето плата за работникот (1 – 6 – 10)	17.044,00
12. Доплата на придонес за стаж со зголемено траење (1 x 4,7%)	**1.175,00**

Вкупно ПИО 5.875,00 = (4.700,00 + 1.175,00)

Книжење:

420 - Вкалкулирана бруто плата	26.175,00	
240 – Обврски за плата		26.175,00
- вкалкулирани бруто плата,		

240 – Обврски за плата	26.175,00	
2430 - Нето плата		17.044,00
2340 - Данок на доход		956,00
2343 - Придонес за задолжително ПИО		4.700,00
2344 - Придонес за здрав.осиг.		1.875,00
23441 - Придонес за допл. здравство		125,00
2345 - Придонес за вработување		300,00
2349 - Обврска за придонес за ПИО за стаж на осигурување со зголемено траење		1.175,00
- за пресметана плата;		

2430 - Нето плата	17.044,00	
2340 - Данок на доход	956,00	
2343 - Придонес за задол. ПИО	4.700,00	
2344 - Придонес за здрав.осиг.	1.875,00	
23441 - Придонес за допл.здравство	125,00	
2345 - Придонес за вработување	300,00	
2349 - Обврска за прид. за ПИО за стаж на осигурување. со зголемено траење	1.175,00	
1000 - Трансакциска смета		26.175,00
- за исплатена плата и придонеси.		

6. ПОПОЛНУВАЊЕ НА МПИН ПРЕСМЕТКА

Во МПИН пресметката, работодавачот ги внесува сите вработени кои биле во редовен работен однос, во месецот за кој се подготвува пресметката.

Во истата МПИН пресметка, се внесуваат и сите вработени кои остваруваат право за дополнителен придонес за ПИО за бенифициран стаж.

За вработените на кои им се исплатува бенифициран стаж, во МПИН пресметката СЕ ПОПОЛНУВААТ ДВА ПОЕДИНЕЧНИ РЕДА.

Во ПРВИОТ ред се внесуваат податоците од редовната плата која работникот ја остварил со сите придонеси, персонален данок на доход и нето плата.

Во ВТОРИОТ ред се задржува истиот реден број, се пополнуваат основните податоци ***и во поле 3.17 се пополнува шифра за стаж на осигурување со зголемено траење.***

Во вториот ред каде се пополнуваат шифрите за стаж на осигурување со зголемено траење, ***се пополнуваат и полињата 3.18; 3.19а; 3.20; 3.21 и 3.22.***

Пополнувањето на МПИН Образецот во ПРВИОТ РЕД се врши на следниот начин:

- **Во поле 3.0 до 3.4-ц** Податоци за осигуреникот

• **Во поле 3.5 -**	Траење на стажот во денови	**30**
• **Во поле 3.6 -**	Ефективна работа /час	**168**
• **Во поле 3.7 -**	Износ на ефективна работа	**17.044**
• **Во поле 3.14 -**	Бруто плата	**25.000**
• **Во поле 3.15 -**	Придонес за ПИО	**4.700**
• **Во поле 3.40 -**	Придонес за здравство	**1.875**
• **Во поле 3.42 –**	Допол. Прид.за здр.осиг.	**125**
• **Во поле 3.44 -**	Придонес за вработување	**300**
• **Во поле 3.46 –**	Данок на доход	**956**
• **Во поле 3.17 -**	Шифра за стаж на осигурување	**0050**
• **Во поле 3.13 -**	Нето плата	**17.044**
• **Во поле 3.31 -**	Ефективна нето плата	**17.044**
• **Во поле 3.32 -**	Број на трансакциска сметка	**0**

Пополнувањето на МПИН Образецот во ВТОРИОТ РЕД се врши на следниот начин:

- **Во поле 3.0 до 3.4-**ц Податоци за осигуреникот
- **Во поле 3.5 -** Траење на стажот во денови **0**
- **Во поле 3.6 -** Ефективна работа /час **0**
- **Во поле 3.7 -** Износ на ефективна работа **0**
- **Во поле 3.14 -** Бруто плата **0**
- **Во поле 3.15 -** Придонес за ПИО **0**
- **Во поле 3.40 -** Придонес за здравство **0**
- **Во поле 3.42 -** Доп. прид. за здра.осигур. **0**
- **Во поле 3.44 -** Придонес за вработување **0**
- **Во поле 3.46 -** Персонален данок **0**
- **Во поле 3.17 -** Шифра за стаж на осигурување **8028**
- **Во поле 3.18 -** Степен на зголемување за стаж со зголемено траење **4,7**
- **Во поле 3.19-а -** Од ден **1**
- Во поле 3.19-б - До ден 1
- Во поле 3.20 - Вкупно денови 30
- **Во поле 3.13.-** Нето плата **17.044**
- **Во поле 3.31.-** Ефективна нето плата **17.044**
- Во поле 3.21 **-** Основица за стаж со згол. траење **25.000**
- **Во поле 3.30 -** Број на пријава/одјава
- **Во поле 3.22 -** Износ на придонес за стаж со зголемено траење **1.175**

Во поле 3.17 се пополнува шифра согласно Одлуката за утврдување единствен кодекс на шифри за внесување на податоци во матична евиденција ***(во примерот 8025).***

Во поле 3.18 се полнува соодветна шифра за стажот на осигурување кое се смета со зголемено траење, само за вработените кои работат на работни места на кои стажот на осигурување им се смета со зголемено траење ***(во нашиот пример 4,7).***

Во поле 3.19а се пополнува датумот во месецот кој се смета за почеток на осигурување со зголемено траење ***(во примерот 1).***

Во поле 3.19б се пополнува датумот во месецот кој се смета за престанок на периодот на осигурување со зголемено траење ***(во примерот 30).***

Во поле 3.20 се пополнува бројот на денови на стажот на осигурување, што се смета со зголемено траење ***(во примерот 30).***

Во поле 3.21 се пополнува бруто основица (плата) за периодот од полињата 3.19а и 3.19б ***(во примерот 25.000).***

Во поле 3.22 се пополнува придонесот за стаж со зголемено траење 3.21 помножено со соодветна стапка на придонес, соодветно за секој период ***(во примерот 25000 х 4,7% = 1.175).***

Во поле 3.19а се пополнува датумот во месецот кој се смета за почеток на осигурување со зголемено траење ***(во примерот 1).***

Во поле 22б се пополнува доплатата на придонес до најниска основица за стаж со зголемено траење, бенифициран стаж **(во примерот 1).**

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

М-р. Христина Игнатоска

ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА НА ТРГОВСКО ДРУШТВО

Зголемувањето на основната главнина претставува статусна промена на актот за основање со тоа што при зголемување на истата облигаторен е елементот на упис на промената во Централниот регистар на Република Македонија.

ВОВЕД

Имотот создаден со вложувања во трговското друштво од страна на содружниците се изразува во пари и ја претставува основната главнина на друштвото.

Правата и обврските што содружникот ги стекнува врз основа на влогот во основната главнина на трговското друштво претставуваат негов удел во друштвото.

Основната главнина на друштвото се запишува во трговскиот регистар.

Со секое зголемување на основната главнина се врши и измена на договорот, односно изјавата за основање на друштвото, од што произлегува и обврската за упис на промената во Трговскиот регистар.

За зголемување на основната главнина на друштвото **одлучува собирот на содружници** и бидејќи се работи за измена на договорот за основање на друштвото, одлуката се носи со **тричетвртинско мнозинство** од вкупниот број на гласови што ги имаат содружниците во друштвото.

Доколку зголемувањето на основната главнина повлекува и поголеми обврски и права за содружниците, тогаш, одлуката се донесува со согласност на сите содружници.

1. УСЛОВИ ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Со одлуката за зголемување на основната главнина се определуваат:

- износот на зголемувањето на основната главнина, начинот на кој лицата кои ќе преземат влог ќе учествуваат во распределбата на добивката и од кога во деловната година во којашто е зголемена основната главнина ќе го остваруваат ова право,
- износот на делот од основната главнина што треба да се уплати пред поднесувањето на пријавата за упис во трговскиот регистар,
- рокот во кој треба да се уплатат влоговите и начинот на плаќањето,
- видот на непаричните влогови, ако зголемувањето се врши со внесување непарични влогови,
- дополнителните обврски и другите услови под коишто се врши зголемувањето на основната главнина.

Само со одлука за зголемување на основната главнина може од лицата кои ги запишуваат и преземаат влоговите до износот на зголемувањето, да се бара уплата над номиналниот износ на преземениот влог, како и за новите влогови да се утврдат посебни права. Ако се бара уплата над номиналниот износ на запишаниот влог, вишокот мора да биде уплатен пред поднесувањето на пријавата за упис на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар.

Ако зголемувањето на основната главнина се врши со внесување непарични влогови, тоа мора изречно да се одреди со одлуката за зголемување на основната главнина, при што мора да се определи рокот во кој мора да се внесат непаричните влогови. Непаричните влогови мораат да се внесат во друштвото, пред да се поднесе пријавата за упис на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар.

Одредбите од законот за најнискиот износ на влог, начинот на уплата, пристигнувањето на уплатата на влогот, како и за правните последици од доцнењето на уплатата, се применуваат и врз новите влогови.

Ако зголемувањето на основната главнина се врши со внесување непарични влогови, одредбите од членот 35 од Законот за трговски друштва ("Службен весник на РМ" 28/04 ... 120/18), за процената на непаричниот влог и за одговорноста на содружникот, кој го внесува непаричниот влог, се применуваат и на новите влогови.

2. ПРЕЗЕМАЊЕ НА НОВИ ВЛОГОВИ ОД СТРАНА НА СОДРУЖНИЦИТЕ

Новите влогови, друштвото ги нуди на постојните содружници или на други лица, кои не се содружници.

Постојните содружници имаат право на **првенствено преземање на нови влогови**, сразмерно на дотогаш преземените влогови во основната главнина на друштвото, освен ако со договорот за друштвото, односно со одлуката за зголемување на основната главнина поинаку не е определено.

Управителот, со препорачани писма, им нуди на содружниците преземање влогови во износ соодветен на зголемувањето на основната главнина, што им припаѓа според ставот 2 од член 256 од Законот за трговски друштва ("Службен весник на РМ" 28/04 ... 120/18). Ако содружникот, во рок од 15 дена од денот на доставувањето на препорачаното писмо, не го преземе влогот, управителот, според истата постапка, ќе го понуди на другите содружници. Ако другите содружници не го преземат влогот за осум дена од денот на доставувањето на писмото, управителот, по свој избор, а во интерес на друштвото, ќе им го понуди на лица, кои не се содружници, ако во договорот за друштвото или во одлуката за зголемување на основната главнина, поинаку не е определено.

Влогот се презема со изјава за преземање влог, којашто се дава во писмена форма. Изјавата, покрај износот на преземениот влог, содржи податоци за сите други обврски што произлегуваат од договорот за друштвото, односно од одлуката за зголемување на основната главнина. Ако лицето што презема влог не е содружник, изјавата ја содржи и неговата согласност дека ста-

нува содружник и дека ги презема правата и обврските определени со договорот за друштвото. Изјавата се заверува кај нотар.

Кон пријавата за упис на зголемувањето на основната главнина со преземање нови влогови во централен регистар на РМ, се приложуваат:

- одлуката за зголемување на основната главнина;
- изјавите за преземање на влоговите заверени кај нотар;
- список на лицата кои презеле нови влогови, потпишан од страна на подносителот на пријавата во којашто се наведуваат износите на преземените и уплатените влогови во што се уплатени, и докази дека се уплатени коишто се приложуваат кон списокот, а ако влоговите ги преземаат постојните содружници на друштвото-вкупниот износ на нивните влогови;
- договор со којшто е извршено внесување на непаричните влогови. ако основната главнина се зголемува со внесување непарични влогови и
- доказ за сопственост во којшто е извршена прибелешка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којашто со закон, е определена обврска за евиденција (регистар) доказ за сопственост над подвижната ствар.

Пријавата за упис на зголемување на основната главнина во трговскиот регистар ја поднесува управителот, односно лицето коешто тој ќе го овласти. со полномошно заверено кај нотар.

Пред да се објави уписот на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар, друштвото **не смее** во своите деловни објави и преписки да го спомнува зголемувањето на основната главнина.

Во објавата на уписот дека е зголемена основната главнина на друштвото, се наведува содржината на уписот, а ако во друштвото се внесени непарични влогови се наведуваат и договорите со коишто е извршено внесувањето на непаричните влогови. Во објавата на уписот е доволно само да се упати на исправите што се приложени кон пријавата за упис.

3. ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА ОД РЕЗЕРВИТЕ

Содружниците можат да донесат одлука за зголемување на основната главнина со претворање на резервите во основна главнина, којашто има карактер на одлука за измена на договорот за друштвото. Зголемувањето на влоговите се врши сразмерно со дотогашните влогови на содружниците.

Содружниците можат да ја донесат одлуката за зголемување на основната главнина, согласно горенаведеното само по усвојување на годишната сметка и според којашто друштвото нема тековни и непокриени загуби од претходните години и по усвојувањето на извештајот на овластен ревизор со којшто се потврдуваат фактите во годишната сметка.

Ако од денот на усвојувањето на годишната сметка и на извештајот на овластен ревизор, изминат повеќе од осум месеца пред поднесувањето на пријавата за упис на одлуката за зголемување на основната главнина во трговскиот регистар, мора да се подготви нов извештај за биланс на состојбата и да се изврши ревизија од овластен ревизор.

За зголемување на основната главнина, можат да се користат добивката и резервите на друштвото, во согласност со целите за коишто се наменети. Кога содружниците ќе одлучат основната главнина да ја зголемат од добивката, при одлучувањето за распределбата, добивката ја распределуваат во резерви, со назнака дека ќе се користи за зголемување на основната главнина.

Зголемувањето на основната главнина на друштвото се врши со зголемување на номиналните износи на постојните удели во друштвото. Притоа, на соодветен начин, се применуваат одредбите од членот 174 став 4 од Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” 28/04 ... 120/18).

Зголемувањето на основната главнина мора да се спроведе така што вкупниот износ на зголемените влогови, ќе одговара на зголемената основна главнина на друштвото.

Зголемените удели на содружниците на друштвото мораат да бидат во ист сооднос, како и оние пред зголемувањето на основната главнина на друштвото.

Во зголемувањето на основната главнина рамноправно учествуваат и сопствените удели, што ги стекнало друштвото.

Ако со одлуката за зголемување на основната главнина поинаку не е определено, зголемените удели учествуваат во добивката на друштвото што е остварена во текот на целата деловна година, во којашто е донесена одлуката за зголемување на основната главнина.

Одредба од одлуката за зголемување на основната главнина што е спротивна на одредбите од член 258 од Законот за трговски друштва ("Службен весник на РМ" 28/04 ... 120/18) е ништовна.

Кон пријавата за упис на зголемување на основната главнина од резервите во трговскиот регистар, се приложува:

- одлуката за зголемување на основната главнина со претворање на резервите во основна главнина;

- усвоената годишна сметка врз основа на која е донесена одлуката за зголемување на основната главнина, за која ревизорот изразил ревизорско мислење без резерва или мислење со резерва, која не ја доведува во прашање објективноста на годишната сметка и

- изјава од управителот, заверена кај нотар, дека од денот на којшто се однесува годишната сметка до денот на поднесувањето на пријавата, не настанале измени во имотот на друштвото што би го попречиле донесувањето на одлуката за зголемување на основната главнина.

Ќе биде извршен упис на одлуката за зголемување на основната главнина во трговскиот регистар, ако поднесената годишна сметка не е постара од осум месеца од последниот ден на којшто се однесува до денот на поднесувањето на пријавата за упис на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар. При уписот не се проверува и не се испитува дали поднесената годишна сметка е вистинита и составена во согласност со законот. При уписот, се наведува дека основната главнина е зголемена од средства на друштвото.

5. ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА - СО ПРЕТВАРАЊЕ НА ЗАЕМ ВО ВЛОГ

Претворањето на заемот даден од страна на единствениот содружник во друштвото или од страна на акционерот на акционерското друштво - кое друштво е во целосна негова сопственост или пак заемот кој што е даден од страна на друштво

кое е во целосна сопственост на единствениот содружник на трговското друштво на кое е даден заемот во траен влог во друштвото е воведено со ЗТД со измените на Законот објавени во “Службен весник на РМ” 119 од 29.08.2013.

Согласно ЗТД, еден од начините на зголемување на основната главнина на друштвото е и претварањето на заем во влог во друштвото.

Претворањето на Заем во влог е единствено можно доколку е исполнет следниот критериум:

- *Постоење на Заем кој е директно даден од страна на Единствениот содружник (содружник кој ги поседува 100% од уделите во друштвото) на друштвото кое ќе врши зголемување на основната главнина.*

Кон пријавата за упис на зголемувањето на основната главнина со претворање на заем во влог во централен регистар на РМ, се приложуваат:

- *одлуката за зголемување на основната главнина;*
- *договор за заем што се трансформира во влог во друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото;*
- *одлука за трансформација на заем што се трансформира во влог на друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото;*
- *изјава по член 32 од ЗТД од страна на управителот на друштвото;*
- *одлука за измена на актот за основање на друштвото,*
- *пречистен текст од актот за основање на друштвото и*
- *Изјава за лично потпишување и Полномошно на регистрационен агент.*

Прилог: Одлука за трансформација на Заем во влог

Врз основа на Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” 28/04….120/18), единствениот содружник на Друштво за ___________________________ ДООЕЛ Скопје, преку управителот ____________________ на ден ____________ годи-
Име Презиме
на, ја донесе следната:

**ОДЛУКА ЗА ТРАНСФОРМАЦИЈА
НА ЗАЕМ ВО ВЛОГ**

Член 1

Единствениот содружник на Друштво за _____________ ________________________ ДООЕЛ Скопје, одлучи да изврши трансформација на даден заем, во влог во друштвото.

Член 2

Се трансформира Заемот кој единствениот содружник го дал на друштвото по основ на дадена парична позајмица и склучен договор за Позајмица бр. ________ од ___________ година на износ од _______________ ЕВРА во денарска противредност од _________________ денари, во траен влог во друштвото.

Член 3

Се задолжува управителот да ги изготви сите потребни документи за пренос на удел, обрасци и други документи за спроведување на постапката во Централниот регистар на РМ.

Член 4

Одлуката стапува на сила од датумот на нејзиното потпишување, а произведува правно дејствно од датумот на нејзиното спроведување во Централниот регистар на РМ.

Скопје _____________ година

Единствен содружник:
А Доо Белград
преку управител
Име Презиме
____

СМЕТКОВОДСТВО

Редакциски текст

РАБОТНИ ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ ЗА ПЕРИОД ЈАНУАРИ - ЈУНИ 2021 ГОДИНА

Потребни за изработка на финансиски извештаи за период од 01.01 до 30.06.2021 година.

ВОВЕД

Согласно член 476 од Законот за трговски друштва („Службен весник на РМ" 19/04 ... 120/18), секој голем и среден трговец, трговците определени со закон, како и тргвците кои вршат банкарски дејности, дејности на осигурување, трговците кои котираат на берза, како и трговците чии финансиски извештаи влегуваат во консолидирани финансиски извештаи на претходно наведените трговци, имаат обврска да водат сметководство во согласност со усвоените меѓународните стандарди за финансиско известување.

Другите трговци имаат обврска да водат сметководство во согласност со меѓународните стандарди за финансиско известување за мали и средни субјекти.

Меѓународните стандарди за финансиско известување и Меѓународните стандарди за финансиско известување за мали и средни субјекти, се ажурираат на годишна основа за да бидат усогласени со тековните стандарди, така како што се дополнети, изменети или усвоени од страна на Одборот за Меѓународни сметководствени стандарди.

Одредбите од ЗТД во однос на водењето на сметководството, класифицирањето на трговците, трговските книги, годишните сметки и финансиските извештаи, соодветно се при-

менуваат и на правните лица со седиште во Република Македонија што вршат дејност одредена со Националната класификација на дејностите, кои не се сметаат за трговци во согласност со законот и со други прописи, ако со друг закон поинаку не е определено.

Годишните Финансиските извештаи вклучуваат:

- Извештај за финансиска состојба - ***Биланс на состојба;***
- *Извештај за севкупна добивка* ***- Биланс на успех;***
- ***Извештај за промените во главнината;***
- ***Извештај за паричните текови;***
- ***Применетите сметководствени политики и други објаснувачки белешки,*** подготвени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

Трговецот покрај тоа што составува годишна сметка за една календарска година, составува годишна сметка и финансиски извештај **и во покус период од наведениот, во случај на статусни промени (*присоединување, спојување, поделба*), ликвидација, стечај и во други случаи определени со закон.**

За таа цел при изработка на годишната сметка за година или за пократок период, деловните субјекти користат одредени работни податоци, кои претставуваат мерила и критериуми за утврдување на износот на средствата и изворите на средства, како и на износите на приходите и расходите.

Во продолжение се презентирани сите неопходни податоци и информации за работењето во сметководството и изготвувањето на финансиските извештаи, кои се подготвени и објавени од страна на надлежните институции.

I. П Л А Т И

1. ПРОСЕЧНА ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ЗА 2021 ГОДИНА, ИЗНЕСУВА:

41.141,00 денари.

2. НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ПРИДОНЕСИ И ДАНОЦИ ЗА 2021 ГОДИНА, ИЗНЕСУВА:

20.571,00 денари (50 % од 41.141,00)

3.НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ПРИДОНЕСИ И ДАНОЦИ ЗА 2021 ГОДИНА, ИЗНЕСУВА:

Согласно член 16 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РМ" 142/08 ... 247/18), највисока месечна основица **за пресметување и уплата на придонесите** за примањата од работен однос е износот од **(16) шеснаесет просечни плати,** кој износ за 2020 година, изнесува:

658.256,00 денари (16 x 41.141,00 денари).

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонесите за примањата на **Извршен член** на одбор на директори во трговско друштво, **Член на Управен одбор** во трговско друштво, односно **Управител** во трговско друштво, е износот од **(16) шеснаесет просечни плати**.

658.256,00 денари (16 x 41.141,00 денари).

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонесите **за самовработено лице** е износот од **(12) дванаесет просечни плати.**

493.692,00 денари (12 x 41.141,00 денари).

Највисока основица **за корисник на паричен надоместок за време на невработеност** е износот од **80% од просечната плата** по работник во РС Македонија, објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

32.913,00 денари (41.141,00 денари x 80%).

При пресметка на највисоката месечна основица за тековната година, се зема предвид просечната плата по работник во РС Македонија, објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика, **која за 2020 година изнесува: 41.141,00 денари.**

НАПОМЕНА: На износот повисок од највисоката месечна основица, не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, а се пресметува данок на доход.

4. ДАНОЧНО НАМАЛУВАЊЕ ЗА 2021 ГОДИНА

8.438,00 денари (на Месечно ниво);

101.256,00 денари (на Годишно ниво).

5. МИНИМАЛНА ПЛАТА за 2021 година

Согласно Законот за минималната плата во РСМ ("Службен весник на РСМ" 24/12; 88/20), висината на минималната плата во Република Македонија:

Р.број	Период на важност	Нето	Бруто
1	01.01 - 30.06.2020	14.500,00	17.943,00
2.	01.07 - 31.12.2021	14.934,00	21.776,00
3.	01.01 - 31.03.2021	14.955,00	21.776,00
4.	01.04 - 31.03.2022	15.194,00	22.146,00

6. ПРОСЕЧНА ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА НЕТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ВО МЕСЕЦОТ			
Период	***Просечна исплатена месечна нето плата***	***Соопштение на ДЗС***	
		Број	***Дата***
НОЕМВРИ 2020	27.588,00	4.1.21.08	21.01.2021
ДЕКЕМВРИ 2020	28.294,00	4.1.21.17	23.02.2021
ЈАНУАРИ 2021	28.272,00	4.1.21.27	23.03.2020
ФЕВРУАРИ 2021	27.948,00	4.1.21.37	21.04.2021
МАРТ 2021	28.217,00	4.1.21.46	21.05.2021
АПРИЛ 2021	28.438,00	4.1.21.56	22.06.2021

6.1. Надоместоци на трошоци поврзани со работата

Согласно член 9 од Законот за исплата на платите во РМ (“Службен весник на РМ” 70/94 ... 170/13; 139/14, 147/15), ***работодавачот може да врши исплата на следните надоместоци:***

- **ИСПРАТНИНАТА ПРИ ОДЕЊЕ ВО ПЕНЗИЈА,** се исплатува во висина најмногу до двократен износ од просечната месечна нето плата по работник во РМ.
- **РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР** се исплатува во висина најмногу **до 60%** од просечната месечна нето плата по работник во РМ (10% ДЛД).
- **ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА** се исплатува во висина од просечната месечна нето плата по работник во РМ (***јубилејните награди се оданочуваат со 10% ДЛД).***

Табеларен преглед на надоместоците

ЗА ОПШТЕСТВЕНИ ДРУШТВА					
Период	*Испрат-нина при одење во пензија*	*Регрес за годишен одмор*	*Јубилејна награда*	*Соопште ние на ДЗС*	*Дата*
НОЕМВРИ / 2020	55.176,00	16.553,00	27.588,00	4.1.21.08	21.01.2021
ДЕКЕМВРИ / 2020	56.588,00	16.976,00	28.294,00	4.1.21.17	23.02.2021
ЈАНУАРИ / 2021	56.544,00	16.963,00	28.272,00	4.1.21.27	23.03.2020
ФЕВРУАРИ / 2021	55.896,00	16.769,00	27.948,00	4.1.21.37	21.04.2021
МАРТ / 2021	56.434,00	16.930,00	28.217,00	4.1.21.46	21.05.2021
АПРИЛ / 2021	56.876,00	17.063,00	28.438,00	4.1.21.56	22.06.2021

7. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА НЕТО ПЛАТА ПО РАБОТНИК ВО РС МАКЕДОНИЈА ЗА ТРИ МЕСЕЦИ

ЗА ПРЕТХОДНИ ТРИ МЕСЕЦИ			
Период	*Просечна исплатена месечна нето плата*	*Соопштение на ДЗС*	
		Број	*Дата*
IX –X-XI/ 2020	27.631,00	4.1.21.08	21.01.2021
X-XI-XII/ 2020	27.925,00	4.1.21.17	23.02.2021
XI-XII-I/20/2021	28.050,00	4.1.21.27	23.03.2020
XII-I-II/20/2021	28.170,00	4.1.21.37	21.04.2021
I-II-III/ 20/2021	28.144,00	4.1.21.46	21.05.2021
II-III-IV/ 20/2021	28.200,00	4.1.21.56	22.06.2021

7.1. Надоместоци на трошоци поврзани со работата

Согласно член 35 од Општиот колективен догвор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ” 150/12;189/13; (115/14 п.т.); 119/15; 150/16, работникот **има пра-во на надомест на трошоците поврзани со работата**, утврдени со закон и колективен договор и тоа:

- **ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА** во висина **од 8%** од основицата;
- **ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО**, согласно колективен договор на ниво на работодавач, но не помалку од Уредбата за издатоците за службен пат и селидби во странство, што на органите на управата им се признаваат во тековни трошоци („Службен весник на РМ" 50/00; 64/01; 110/08; 82/10; 12/12; 5/13; 1/14; 90/14);
- **ТЕРЕНСКИ ДОДАТОК** во зависност од обезбедените услови за работа на терен (***сместување, исхрана и слично),*** во висина утврдена со колективен договор на ниво на гранка односно оддел, односно на ниво на работодавач;
- **НАДОМЕСТ ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО,** во висина утврдена со колективен договор на ниво на гранка односно оддел, односно на ниво на работодавач, ***но не помалку од 60%*** од основицата, надоместокот за одвоен живот се исплатува кога работникот е распореден, односно упатен на работа надвор од седиштето на фирмата или надвор од местото на постојаното живеалиште;
- **НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИТЕ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СОПСТВЕН АВТОМОБИЛ ЗА ПОТРЕБИ НА РАБОТОДАВАЧОТ ВО ВИСИНА ОД 30%** од цената на литар гориво, што го користи автомобилот за секој поминат километар;
- **НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИТЕ ПРИ СЕЛИДБА** за потребите на работодавачот, во висина на стварните трошоци;
- **РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР ВО ВИСИНА ОД НАЈМАЛКУ 40%** од основицата, **под услов работникот да работел најмалку 6 месеци во календарската година кај ист работодавач.** Со колективен договор на ниво на дејност или колективен договор на ниво на работодавач, може да се утврди регрес за годишен одмор во поголем износ од износот утврден со колективен договор. **Регресот за годишен одмор се исплатува еднаш во текот на годината**. Износот се утврдува според основицата која

важи на денот на донесувањето на Одлуката за исплата. **Кај работодавачите кај кои настанале потешкотии во работењето,** ценејќи ја економско финансиската состојба на работодавачот, по задолжителна претходна консултација со синдикатот на ниво на гранка односно оддел, со спогодба потпишана од работодавачот и репрезентативната синдикална организација може да се утврди регрес за годишен одмор во помал износ од износот утврден со колективен договор. Кај работодавачите во кои нема формирано синдикат спогодбата се потпишува со избран претставник од работниците.

- **ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК** на неговото семејство се исплатува надоместок во висина од три основици;
- **ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА СОПРУГ, СОПРУГА, ДЕЦА И РОДИТЕЛИ КОИ ЖИВЕАТ ВО ИСТА СЕМЕЈНА ЗАЕДНИЦА**, на работникот му се исплатува надоместок во висина од две основици;
- **ЗА ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА** во висина на основицата – за најмалку 10 години работа кај ист работодавач;
- **ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ ВО ПЕНЗИЈА** најмалку двократен износ од основицата.

НАПОМЕНА: Основица за пресметување на надоместоците пртставува Просечната месечна нето плата по работник во РМ исплатена во последните три месеци.

Табеларен преглед на надоместоците

ЗА ПРИВАТНИ ДРУШТВА						
Период	***Дневница***	***Одвоен живот***	***Јубилејни награди***	***Отпремни на при одење во пензија***	***Смрт на работник***	***Смрт на член на семејство***
ЈАНУАРИ	2.210,00	16.579,00	27.631,00	55.262,00	82.893,00	55.262,00
ФЕВРУАР	2.234,00	16.755,00	27.925,00	55.850,00	83.775,00	55.850,00
МАРТ	2.244,00	16.830,00	28.050,00	56.100,00	84.150,00	56.100,00
АПРИЛ	2.254,00	16.902,00	28.170,00	56.340,00	84.510,00	56.340,00
МАЈ	2.252,00	16.886,00	28.144,00	56.288,00	84.432,00	56.288,00
ЈУНИ	2.256,00	16.920,00	28.200,00	56.400,00	84.600,00	56.400,00

Период	*Регрес за годишен одмор (најнизок износ)*	*Регрес за годишен одмор (највисок износ)*	*Даночно признат расход*	*Боледување подолго од 6 месеци 40% од*	*Надоместо од елементарна непогода*
ЈАНУАРИ	11.052,00	27.631,00	16.456,00	27.631,00	27.631,00
ФЕВРУАРИ	11.170,00	27.925,00	16.891,00	27.925,00	27.925,00
МАРТ	11.220,00	28.050,00	16.882,00	28.050,00	28.050,00
АПРИЛ	11.268,00	28.170,00	16.902,00	28.170,00	28.170,00
МАЈ	11.258,00	28.144,00	16.839,00	28.144,00	28.144,00
ЈУНИ	11.280,00	28.200,00	16.976,00	28.200,00	28.200,00

8. ПРОСЕЧНА ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН

Период	*Просечна исплатена месечна бруто плата*	*Соопштение на ДЗС*	
		Број	*Дата*
НОЕМВРИ/ 2019	41.141,00	4.1.21.08	21.01.2021
ДЕКЕМВРИ/2019	42.227,00	4.1.21.17	23.02.2021
ЈАНУАРИ/ 2020	42.204,00	4.1.21.27	23.03.2020
ФЕВРУАРИ/2020	41.704,00	4.1.21.37	21.04.2021
МАРТ/ 2020	42.097,00	4.1.21.46	21.05.2021
АПРИЛ/ 2020	42.441,00	4.1.21.55	22.06.2021

9. ПРОСЕЧНА ИСПЛАТЕНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ЗА ТРИ МЕСЕЦИ

Период	*Просечна исплатена бруто плата за три месеци*	*Соопштение на ДЗС*	
		Број	*Дата*
IX –X-XI/ 2020	41.236,00	4.1.21.08	21.01.2021
X-XI-XII/ 2020	41.671,00	4.1.21.17	23.02.2021
XI-XII-I/20/2021	41.856,00	4.1.21.27	23.03.2020
XII-I-II/20/2021	42.043,00	4.1.21.37	21.04.2021
I-II-III/ 20/2021	41.999,00	4.1.21.46	21.05.2021
II-III-IV/ 20/2021	42.079,00	4.1.21.55	22.06.2021

10. НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА КАЈ БУЏЕТИТЕ И ФОНДОВИТЕ И КОРИСНИЦИТЕ НА СРЕДСТВА ОД БУЏЕТИТЕ И ФОНДОВИ ЗА 2021 ГОДИНА

Согласно Законот за Извршување на Буџетот на РС Македонија за 2021 година ("Службен весник на РМ" 307/20), на Буџетските корисници за 2021 година, им се исплатуваат следните надоместоци:

- **НАДОМЕСТОК НА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО** ***(во висина од 30% од просечната месечна нето плата, исплатена во РСМ во претходните три месеци)***. Надоместокот за одвоен живот не им припаѓа на лицата доколку местото на живеење е оддалечено помалку од 100 км од местото на работење.
- **ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК** (на неговото семејство му припаѓа парична помош во висина **од 30.000,00** денари ослободен од персонален данок).
- **ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА ПОТЕСНО СЕМЕЈСТВО** родител, брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца, деца земени на издржување, доколку живеел во заедница му припаѓа парична помош во висина од **15.000,00 денари** по семејство (ослободен од данок на доход).
- **ВО СЛУЧАЈ НА ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА**, му се исплатува **двократен износ** за отпремнина, пресметан врз основа на просечната месечна нето плата по работник во Републиката, објавена до денот на исплатата.
- **БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД ШЕСТ МЕСЕЦИ –Еднократна парична помош** (во висина од една последна исплатена просечна месечна нето плата во органот каде што е вработен).
- **НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИТЕ НА ВОЛОНТЕРИ ЗА ХРАНА И ПРЕВОЗ**, до и од местото на волонтирањето се исплатува најмногу до **15%** од просечна месечна плата во Републиката, исплатена **за претходната (2020 година).**

(40.566 x 15% = 6.085,00 денари).

➢ ДНЕВНИЦА ЗА СЛУЖБЕНО ПАТУВАЊЕ ВО ЗЕМЈАТА

Дневницата за службено патување во земјата се пресметува од часот на тргнување на работникот на службеното патување до часот на враќање со превозното средство и тоа:

- **Дневница во висина од 700,00 денари, ако службеното патување траело повеќе од 12 часа и**
- **Дневница во висина од 350,00 денари, ако службеното патување траело повеќе од 12 часа.**

Табеларен преглед на надоместоците

Период	*Одвоен живот*	*Помош за смрт на работник*	*Помош за смрт на член на семејство*	*Отпремнина за пензија*	*Боледување подолго од 6 месеци*	*Надомест за волонтери*	*Дневница за службено патување во земјата*
ЈАНУАРИ	**8.289,00**	**30.000,00**	**15.000,00**	**55.176,00**	**Последна исплатена нето плата на работник**	**6.085.00**	**700,00**
ФЕВРУАРИ	**8.378,00**			**56.588,00**			
МАРТ	**8.415,00**			**56.544,00**			
АПРИЛ	**8.451,00**			**55.896,00**			
МАЈ	**8.443,00**			**56.434,00**			
ЈУНИ	**8.460,00**			**56.876,00**			

11. НАЈВИСОКИ МАЛОПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ

(за период ЈАНУАРИ – ЈУНИ 2021 година)

ДАТА НА ВАЖНОСТ	ЦЕНИ НА ГОРИВО					
	Еуро супер БС - 95	Еуро супер БС - 98	Еуро дизел БС (Д-Е V)	Масло за горење (ЕЛ – 1)	Мазут М-1/НС	Службен весник
05.01.2021	61,00	62,50	53,00	52,50	28,763	1/2021
12.01.2021	62,00	63,50	53,50	53,00	29,651	6/2021
19.01.2021	61,00	63,00	52,50	41,50	30,823	11/2021
23.01.2021	61,00	63,00	52,50	41,50	30,823	18/2021
26.01.2021	61,00	63,00	52,00	41,50	31,268	19/2021
02.02.2021	61,00	63,00	52,00	41,00	31,436	26/2021
09.02.2021	62,50	64,50	53,00	42,00	32,884	32/2021
16.02.2021	63,50	65,00	54,50	43,50	34,342	38/2021
23.02.2021	64,50	66,00	55,00	44,00	34,759	43/2021
02.03.2021	65,50	67,50	56,00	45,00	35,396	48/2021
09.03.2021	66,00	68,00	56,00	45,00	35,843	54/2021
16.03.2021	67,50	69,50	57,00	46,50	36,211	58/2021
22.03.2021	67,00	69,00	56,50	45,50	35,393	65/2021
30.03.2021	66,00	68,00	55,00	44,50	34,426	69/2021
06.04.2021	67,00	69,00	55,00	44,50	34,779	75/2021
08.04.2021	67,50	69,50	58,00	58,00	34,779	79/20214
13.04.2021	67,00	69,00	58,00	57,50	34,266	81/2021
20.04.2021	67,50	69,00	58,50	58,00	34,992	86/2021
27.04.2021	67,00	69,00	58,50	58,00	34,592	93/2021
05.05.2021	67,00	69,00	59,00	58,50	34,443	98/2021
11.05.2021	68,50	70,50	60,00	59,50	35,243	103/2021
18.05.2021	68,00	70,00	60,00	59,50	34,596	108/2021
26.05.2021	67,00	69,00	59,50	59,00	33,619	113/2021
01.06.2021	67,50	69,50	60,00	59,00	33,881	117/2021
08.06.2021	68,00	70,00	60,50	60,00	34,889	124/2021
15.06.2021	68,50	70,50	61,50	61,00	35,237	130/2021
22.06.2021	69,50	71,50	62,00	62,00	36,009	136/2021

II. КОЕФИЦИЕНТИ

1. *КОЕФИЦИЕНТИ ЗА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА ИНДУСТРИСКИ ПРОИЗВОДИ (ЈАНУАРИ – ЈУНИ 2021)*

Месец	Месечен коефициент	Кумулативен коефициент	Ист месец претх.год.
ЈАНУАРИ	0,001	0,001	0,015
ФЕВРУАРИ	0,013	0,014	0,032
МАРТ	0,019	0,033	0,051
АПРИЛ	0,011	0,044	0,051
МАЈ	0,006	0,050	0,061
ЈУНИ	/	/	/

2. *КОЕФИЦИЕНТИ ЗА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО (ЈАНУАРИ – ЈУНИ 2021)*

Месец	Месечен коефициент	Кумулативен коефициент	Ист месец претходна година
ЈАЈНУАРИ	0,000	0,000	0,016
ФЕВРУАРИ	0,000	-0,001	0,018
МАРТ	0,006	0,005	0,026
АПРИЛ	0,006	0,012	0,037
МАЈ	0,006	0,017	0,039
ЈУНИ	/	/	/

3. *КУМУЛАТИВЕН ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО (МДБ) (ЈАНУАРИ – ЈУНИ 2021)*

Месец	МДБ	Службен весник
ЈАНУАРИ	0,5%	39/2021
ФЕВРУАРИ	1,1%	56/2021
МАРТ	1,3%	80/2021
АПРИЛ	1,6%	122/2020
МАЈ	1,9%	126/2021
ЈУНИ	/	/

4. ЖИВОТНИ ТРОШОЦИ (ЈАНУАРИ – ЈУНИ 2021)

Месец		*Трошоци на живот*	*Право на пораст*	*Службен весник*
Јануари/Декември	*20/20*	*-0,2%*	*0,20%*	*46/2021*
Февруари/Јануари	*2021*	*0,1%*	*0,035%*	*59/2021*
Март/Февруари	*2021*	*0,5%*	*0,25%*	*82/2021*
Април/Март	*2021*	*0,7%*	*0,35%*	*108/2021*
Мај/Април	*2021*	*/*	*/*	*/*
Јуни/Мај	*2021*	*/*	*/*	*/*

III. РЕФЕРЕНТНА КАМАТНА СТАПКА

1. Согласно член 266-а став 6 од Законот за облигациони односи („Службен весник на РМ" 18/01; 4/02; 5/03; 84/08; 81/09; 161/09) и точка 3 од Одлуката за референтна каматна стапка за пресметување на стапката на казнена камата („Службен весник на РМ" 139/08; 13/10), Народна банка на Република Македонија, ја објави референтната каматна стапка за пресметување на стапка на казнена камата.

ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА (ОД 01.02.2010 ДО 30.06.2021 година)

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и физичко	Објава на НБРМ	Стапка на ЕУРИБОР	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10)	4=(2+8)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06 2010	8,5%	18,5%	16,5%	8562 30.12 2009	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12 2010	5%	15%	13%	4474 30.06 2010	0,485%	10,485%	8,485%

01.01-30.06 2011	4%	14%	12%	2521 29.12 2010	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12 2011	4%	14%	12%	5978 30.06 2011	1,325%	11,325%	9,325%
01.01-30.06 2012	4%	13,75%	12%	9901 28.12 2011	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12 2012	3,75%	13,75%	11,75%	5631 29.06 2012	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06 2013	3,75%	13,75%	11,75%	10257 31.12. 2012	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12 2013	3,50%	13,50%	11,50%	23009 28.06. 2013	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06 2014	3,25%	13,25%	11,25%	40842 31.12. 2013	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12 2014	3,25%	13,25%	11,25%	21389 25.06. 2014	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06 2015	3,25%	13,25%	11,25%	40009 29.12. 2014	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12 2015	3,25%	13,25%	11,25%	22941 29.06. 2015	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06 2016	3,25%	13,25%	11,25%	41260 29.12. 2015	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12 2016	4%	14%	12%	21125 27.06. 2016	-0,205%	9,795%	7,636%
01.01-30.06. 2017	3,75%	13,75%	11,75%	38458 30.12. 2016	-0,368%	9,632%	7,632%

01.07-31.12 2017	3,25%	13,25%	11,25%	21905 29.06. 2017	-0,372%	9,627%	7,627%
01.01-30.06 2018	3,25%	13,25%	11,25%	39714 26.12. 2017	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12 2018	3,00%	13,00%	11,00%	22066 27.06. 2018	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06. 2019	2,50%	12,50%	10,50%	40459 26.12. 2018	-- 0,364%	9,612%	7,612%
01.07-31.12. 2019	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06. 2019	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-02.04 2020	**2,25%**	**12,25%**	**10,25%**	21235 26.06. 2019	**-0,438**	**9,562%**	**7,562%**
03.04-30.04. 2020-вонредна сосотојба	**1,75%**	**6,75%**	**5,75%**	11011 03.04. 2020	**-0,423%**	**4,577%**	**3,577%**
01.05. 31.05 2020-вонредна сосотојба	**1,75%**	**6,75%**	**5,75%**	12262 29.04. 2020	**-0,460%**	**4,54%**	**3,54%**
01.06.30.06. 2020-вонредна сосотојба	**1,50%**	**6,55%**	**5,5%**	14004 29.05. 2020	**-0,482%**	**4,518%**	**3,518%**
01.07. 31.12 2020	**1,50%**	**11,50%**	**9,5%**	15997 30.06. 2020	**-0,51%**	**9,49%**	**7,49%**

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

дипл.економист Јулија Минковска

П Л А Т И
ЗА МЕСЕЦ ЈУНИ 2021 ГОДИНА

Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2021 година (за даноци и придонеси)	*41.141,00*
НАЈНИСКА основица за ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ 50% од просечна месечна бруто плата исплатена во РМ за 2021 година за образец (МПИН)	*20.571,00*
НАЈВИСОКА основица за пресметка на придонеси (16 просечни бруто плти (16 x 41.141)	*658.256,00*
Даночно МЕСЕЧНО намалување за 2021 година	*8.438,00*
Дневница за службени патувања од 22.06.2021	*2.256,00*
Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за 2020 година	*27.182,00*
Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2020 година	*40.566,00*

1. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ЗА / 2021 ГОДИНА

Просечо исплатена месечна ***БРУТО*** плата по работник во РС Македонија, за *2021* година изнесува:

41.141,00 денари

Просечната плата се користи за утврдување на најниската и највисоката основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување и тоа за пресметките за плата, кои се однесуваат за период ***Јануари - Декември 2021 година.***

2. НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

Согласно член 15 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РМ" 142/08...171/17; 35/18; 247/18), ***Основица*** за пресметување и плаќање на придонесите од плата, односно основица за осигурување за тековната година, ***не може да биде пониска од 50%*** од просечна плата по работник во РС Македонија, ***објавена во Јануари во тековната година***, според податоците на ДЗС, **која за *2021* година, изнесува:**

20.571,00 денари (41.141,00 x 50%)

2.1. Најниска основица за самовработени лица

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на самостојна економска дејност (таксисти, занаетчии)   ***20.571,00 денари***
САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – **вршител на професионална и друга интелектуална дејност (*адвокати, нотари, извршители)***   ***41.141,00 денари***
САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршители) до истекот на првата година на отпочнување на дејност: ***20.571,00 денари***

3. НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

Согласно член 16 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување***, НАЈВИСОКА месечна основица*** за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос е износот ***од (16) шеснаесет просечни плати,*** кој износ ***за 2021 година***, изнесува:

658.256,00 денари (16 x 41.141,00 денари).

3.1. Највисока основица за самовработени лица

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице е износот од *(12) дванаесет просечни плати.*

493.692,00 денари (12 x 41.141,00 денари)

3.2. Највисока основица за извршен член на одбор на директори, Член на управен одбор, односно управител во трговско друштво

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за примањата на Извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен од-бор во трговско друштво, односно управител во трговско друш-тво, е износот од ***(16) шеснаесет*** просечни плати, кој **за 2021 година**, изнесува.

658.256,00 денари (16 x 41.141,00 денари).

3.3. Највисока основица за лице корисник на паричен надоместок, за време на привремена невработеност

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност, ***изнесува 80% од просечната плата*** по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

32.913,00 денари (41.141,00 денари x 80%).

НАПОМЕНА: На износот повисок од највисоката месечна основица, не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, само на разликата до највисоката основица се пресметува Данок на доход.

4. ПРЕГЛЕД НА НАЈНИЗОК И НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПРИДОНЕСИ

ПРИДОНЕСИ	Стапка	Најнизок износ	Највисок износ
Придонесот за пензиско и инвалидско осигурување за месец **ЈУНИ/2021 година**, по вработен	18,8%	*3.867,00*	*123.752,00*
Придонесот за здравствено осигурување за месец **ЈУНИ/2021 година**, по вработен	7,5%	*1.543,00*	*49.369,00*
Придонесот за вработување за месец **ЈУНИ/2021 година**, по вработен	1,2%	*247,00*	*7.899,00*
Придонесот за професионално заболување за месец **ЈУНИ/2021 година,** по вработен.	0,5%	*103,00*	*3.291,00*
ВКУПНО ПРИДОНЕСИ:	**28%**	*5.760,00*	*184.311,00*

5. МИНИМАЛНА ПЛАТА

Согласно Законот за минималната плата во РМ ("Службен весник на РМ" 24/12; 30/14; 100/14 пт; 180/14; 81/15; 129/15; 132/17; 140/18; 124/19; 202/19; 239/19; 88/20), висината на минималната плата во Република Македонија:

Р.број	Период на важност	Нето	Бруто
1.	01.01 - 30.06.2020	14.500,00	17.943,00
2.	01.07 - 31.12.2021	14.934,00	21.776,00
3.	01.01 - 31.03.2021	14.955,00	21.776,00
4.	01.04 - 31.03.2022	15.194,00	22.146,00

6. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД

6.1. Стапки за пресметување на данок на личен доход (од 01.01.2021 до 31.12.2021 година)

Согласно член 11 од Законот за данок на личен доход (“Службен весник на РМ” 241/2018; 275/19; 290/20), данокот на личен доход за данок од работа, се плаќа со примена на две даночни стапки согласно даночната основа и тоа:

- ***Пропишана стапка во износ од 10% или***
- ***Пресметана стапка од 11,1111%.***

6.2. Даночно намалување

Согласно член 10 став 1 точка 2 од Законот за Данок на личен доход, ***Даночното намалување за 2021*** година, на месечно и годишно ниво, изнесува:

Период	**2021 година**
Месечно	***8.438,00***
Годишно	***101.256,00 (8.438 x 12)***

7. ПРАВО НА ПОРАСТ НА ПЛАТИТЕ

Врз основа на членот 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ” 70/94; 62/95; 33/97; 50/01; 26/02; 46/02; 37/05; 121/007; 161/08; 92/09; 97/10; 11/12; 26/13; 170/13; 139/14; 147/15), Министерството за труд и социјална политика, објавува:

1.Трошоците за живот за месец ***АПРИЛ/2021*** година во однос на месец ***АПРИЛ/2021*** година ***се ПОВИСОКИ за (0,7%).***

2. Право на пораст на платите за месец ***АПРИЛ/2021*** во однос на месец ***МАРТ/2021 година***, изнесува ***(0,35%).***

8. РАБОТНИ ЧАСОВИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ СТАЖ

Работните часови за месец ***ЈУНИ/2021*** година, изнесуваат: ***176 часа.***

9. ПРОСЕЧНА БРУТО ПЛАТА

9.1. Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за месец (IV)а се однесува за месец ЈУНИ/2021 година, изнесува:

42.441,00 денари

*Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. **4.1.21.55 од 22.06.2021).***

9.2. Просечна исплатена месечна БРУТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (II-III-IV/2021 година), а се однесува месец ***ЈУНИ/2021 година изнесува:***

42.079,00 денари

*(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. **4.1.21.55 од 22.06.2021).***

10. НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА

10.1. Надоместоци од плата за ОПШТЕСТВЕНИ И МЕШОВИТИ правни лица со повеќе од 49% општествен капитал

Просечна исплатена месечна нето плата по вработен за месец ***(IV) а се однесува за месец ЈУНИ/2021 година*** изнесува:

28.438,00 денари

*Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. **4.1.21.56 од 22.06.2021).***

Согласно член 9 од Законот за исплата на платите во РМ, работодавецот може да врши исплата на следните надоместоци, согласно ***ОСНОВИЦАТА од 28.438,00 денари:***

За ОПШТЕСТВЕНИ правни лица

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР ***17.063,00 денари*** **(60% од основицата) (*28.438,00 x 60%)*** ***Се пресметува и плаќа Данок на личен доход 11,1111%***
ОТПРЕМНИНАТА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА ***56.876,00 денари*** **(двократен износ од основицата *(2 x 28.438,00)*:** ***Ослободен од Данок на личен доход до 56.786,00 денари***
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО*:* ***17.063,00 денари*** ***(60% од основицата) (28.438,00 x 60%)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 17.063,00 денари***

10.2. Надоместоци од плата за ПРИВАТЕН СЕКТОР

Просечна исплатена месечна ***НЕТО ПЛАТА*** по вработен во претходните три месеци ***(II-III-IV/2021 година) а се однесува за месец ЈУНИ/2021 година изнесува:***

28.200,00 денари

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. ***4.1.21.56 од 22.06.2021).***

Износот ***28.200,00 денари*** претставува ***ОСНОВИЦА*** за пресметување на следните надоместоци **за *ПРИВАТНИ правни лица:***

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

Регрес за годишен одмор (Согласно член 35 став 7 од ОКДПС, Регресот за годишен одмор се исплатува во висина од ***најмалку 40%*** од основицата, под услов работникот да работел најмалку 6 месеци во календарската година, кај ист работодавач):

- ***НАЈНИЗОК износ за исплата на Регрес за годишен одмор за месец ЈУНИ/2021 година изнесува:***

11.280,00 денари во нето износ

(28.200,00 x 40%)

- ***НАЈВИСОК износ за исплата на Регрес за годишен одмор за месец ЈУНИ/2021 година во висина на основицата: 28.200,00 денари***

ДАНОЧНО ПРИЗНАТ РАСХОД ВО ДАНОЧЕН БИЛАНС

(40% од просечна месечна бруто плата по работник во РМ објавена до денот на исплатата)

16.976,00 денари-БРУТО* износ *(42.441 x 40%)

Се пресметува и плаќа Данок на личен доход по стапка од 11,1111%

ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА

56.400,00 денари

(двократен износ од основицата (2 x 28.200)

Ослободен од Данок на личен доход до 56.400,00 ден.

ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА

28.200,00 денари

(во висина на основицата), за најмалку 10 години поминати кај ист работодавец

Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%

ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО

16.920,00 денари

60% од основицата – (60% од *28.200,00)*

Ослободен од Данок на личен доход до 16.920,00 ден.

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА

2.256,00 денари

(8% од основицата (8% од *28.200,00*))

Ослободен од Данок на личен доход до 2.256,00 ден.

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО

- ***50% од утврдената дневница***, ако се поднесе сметка за сместување, како и во случаи кога сместувањето не паѓа на товар на органот на Управата;
- ***20% од утврдената дневница***, ако издатоците за сместувањето и исхраната не паѓаат на товар на органот на управата; и
- ***5% од утврдената дневница***, ако издатоците за стручно оспособување и усовршување не паѓаат на товар на органот на државната управа, а престојот е над 30 дена. Под стручно усовршување се подразбира посета на семинари, курсеви, симпозиуми и други видови средби организиарани во странство на мултилатерална и билатерална основа.

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК

84.600,00 денари

во висина од три основици (3 х 28.200,00)

Ослободен од Данок на личен доход до 84.600,00 ден.

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО

56.400,00 денари

во висина од две основици (2 х 28.200,00 денари)

Ослободен од Данок на личен доход до 56.400,00 денари.

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА ЕЛЕМЕНТАРНИ НЕПОГОДИ

28.200,00 денари

(во висина на основицата)

Ослободен од Данок на личен доход до 28.200,00 ден.

НАДОМЕСТ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА СОПСТВЕНО ВОЗИЛО ЗА СЛУЖБЕНИ ЦЕЛИ (**во висина до 30%** од цената на литар гориво за соодветно возило по поминат километар). ***Ослободено од Данок на личен доход во висина, најмногу до 3.500,00 денари по возило, месечно.***
НАДОМЕСТ ПРИ СЕЛИДБА НА ВРАБОТЕН ЗА ПОТРЕБИТЕ ЗА РАБОТОДАВАЧОТ **(во висина на стварни трошоци)** ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%***
ТРОШОК ЗА ОРГАНИЗИРАНА ИСХРАНА ЗА 2021 ***5.436,00 денари*** (во висина од *20%* од просечна нето плата, исплатена во претходната 2020 година ***(27.182,00 х 20%)*** ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход НАД 5.436,00 денари***

НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ **Е**днократна парична помош во висина од една последна исплатена просечна месечна нето плата (***во органот каде што е вработен). Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%***

11. НАЈВИСОК ИЗНОС НА НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ што го исплатува Фондот за здравствено осигурување

Согласно член 17 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ" 25/00...142/16; 171/17; 276/19), највисокиот износ на надоместокот за боледување што се исплаќа на товар на ФЗО во 2021 година, изнесува ***ЧЕТИРИ просечни месечни нето плати*** исплатени во РМ во претходната 2020 година ***(4 х 27.182,00 денари).*** ***108.728,00 денари***

12. НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПЕНЗИЈА за 2021 ГОДИНА

Највисокиот износ на пензија според статистичките податоци на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување за 2021 година, изнесува:

49.811,00 денари

13. РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВАТА за уплатени придонеси за ИНВАЛИДНИ ЛИЦА

Согласно Упатството за начинот на пресметка и исплата на плати и поврат на придонеси од задолжително социјално осигурување за вработени во заштитни друштва, инвалидни лица кога самостојно вршат дејност како трговци-поединци и други работодавачи кои имаат вработено инвалидно лице, МТСП врши рефундирање на уплатените средства до висина не поголема од ***2 (две) просечни нето плати исплатени во РМ во претходниот месец***, кој за ***месец ЈУНИ 2021 година*** изнесува (***2 x 28.217,00 денари)***

56.434,00 денари .

14. МЕСЕЧЕН НАДОМЕСТОК на членови на Органи на управување

Согласно член 9 став 1 точка 4 од Законот за данок на добивка („Службен весник на РМ" 25/00...290/20), ***МЕСЕЧНИОТ*** надоместок на членовите на органи на управување се исплатува во ***висина од 50%*** од ***Просечната Бруто плата, исплатена во претходната 2020 година во РСМ во висина од:***

(20.283,00 денари 50% од 40.566,00 денари)

Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%

15. ТРОШОЦИ ПО ОСНОВ НА УПЛАТЕНИ ДОБРОВОЛНИ ПРИДОНЕСИ ВО ДОБРОВОЛЕН ПЕНЗИСКИ ФОНД

Трошоците по основ на уплатени доброволни придонеси во доброволен пензиски фонд се утврдуваат ***во висина од износот од 2 просечни Месечни Бруто плати*** исплатени во претходната 2020 година, на годишно ниво по вработен, кои изнесуваат:

81.132,00 денари: (2 x 40.566,00)

16. Надоместоци на плата за време на БОЛЕДУВАЊЕ ПРИВАТЕН сектор

Согласно член 31 од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ" 150/12; 189/13; 115/14 пт; 119/15; 150/16), работникот има право на ***надоместок на плата – боледување*** *– која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:*

Времетраење на боледување	**Право на надомест**
До 15 дена	**70% од основицата**
Над 15 дена, почнувајќи од првиот ден на боледувањето, за сите денови	**90% од основицата**
Над 30 дена, кога боледувањето го плаќа работодавачот	**90% од основицата**

ОСНОВИЦА просечен месечен износ на исплатена плата ***на која е платен придонес за здравствено осигурување за последните 12 месеци.***

17. ИСПРАТНИНА ПРИ ТЕХНОЛОШКИ ВИШОК

1. Согласно член 97 од Законот за работни односи ("Службен весник на РМ" 62/05...27/16; 120/18; 110/19; 267/20) во случај на откажување на договорот за вработување од деловни причини (*технолошки вишок)* работодавачот е должен на работникот да му исплати ***испратнина*** *во следните случаи:*

Години поминати во работен однос	**Висина на плата**
До 5 години	**Една плата**
Од 5 до 10 години	**Две и пол плати**
Од 10 до 15 години	**Три и пол плати**
Од 15 до 20 години	**Четири и пол плати**
Од 20 до 25 години	**Шест плати**
Над 25 години	**Седум плати**

НАПОМЕНА 1: Просечната нето плата на работникот во последните шест месеци пред отказот и истата ***да не биде помала од 50%*** од просечната нето плата исплатена по работник во РМ, во последниот месец пред отказот.
НАПОМЕНА 2: ***Работен однос, се смета*** времето поминато во работен однос ***кај ист работодавач и работниот однос кај претходниот работодавач,*** на кој поради настанатата статусна промена, правен следбеник е последниот работодавач.
НАПОМЕНА 3: Испратнината се исплатува со денот на престанокот на работниот однос.
НАПОМЕНА 4: Не се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

18. ДОДАТОЦИ НА ПЛАТА

Согласно член 24 од Општиот Колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ" 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), ***основната плата на работникот се зголемува по час најмалку за:***

- ***Прекувремена работа... 35%***
- ***Работа ноќе... 35%***
- ***Работа во три смени 5%***
- ***Работа во ден на неделен одмор..........................50%***

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 50%.** Додатоците меѓусебно не се исклучуваат.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време во смени.

НАПОМЕНА: **Основната плата на работникот се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж.**

19. НАДОМЕСТ ОД ПЛАТА ЗА ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2021 година (“Службен весник на РМ” 307/20), на буџетските корисници им се исплатуваат следните надоместоци:

НАДОМЕСТОК ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО ***8.460,00 денари*** (**30%** од просечна ***Месечна Нето плата*** исплатена во РМ во претходни три месеци) ***(30% х 28.200,00)*** ***(Ослободен од Данок на личен доход до 8.460,00 денари***
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК ***30.000,00 денари*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 30.000,00 денари***
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО ***15.000,00 денари*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 15,000,00 денари***
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА ***(за најмалку 10 години работа кај ист работодавач)*** ***(Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2020 година НЕ Е ПРОПИШАНА)***
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА ***(Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2021 година од 01.01.2021 година)*** ***700,00 денари***
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА ***56.876,00 денари (2 х 28.438,00)*** ***(Двократен износ од просечна месечна нето плата по работник во републиката, објавена до денот на исплатата):*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 56.876,00 денари***

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

(Согласно Законот за извршување на БУЏЕТОТ на РМ за 2021 година, НЕ Е ПРОПИШАН).

НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК

(Согласно Законот за извршување на БУЏЕТОТ на РМ за 2021 година, НЕ Е ПРОПИШАН).

НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ

Еднократна парична помош во висина од една последна исплатена просечна месечна нето плата (***во органот каде што е вработен).***

(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%)

НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА СЕЛИДБА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА РАБОТОДАВАЧОТ

(во висина на стварни направени трошоци).

(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%)

НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА ХРАНА И ПРЕВОЗ ЗА ЛИЦА ВОЛОНТЕРИ за ЈУНИ/2021

6.085,00 денари (40.566,00 x 15%)

(во висина од 15% од просечна месечна бруто плата, исплатена во 2020 година):

Ослободен од Данок на личен доход до 6.085,00 денари

ВРЕДНОСТА НА БОДОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ за 2021 година

81,60 денари

Согласно Одлуката за утврдување на вредноста на бодот за платите на државните службеници ***("Службен весник на РМ" 276/2019)***

Просечна месечна БРУТО плата исплатена по вработен за ***Шифра 84***- Јавна управа и одбрана за ***ЈАВЕН СЕКТОР***) – за (задолжително социјално осигурување) за ***III/2021*** година а се однесува за месец ***ЈУНИ//2021*** година изнесува:

22.895 (50% од 45.791,00)

19.1. Надоместоци на плата за време на БОЛЕДУВАЊЕ за ЈАВЕН сектор

Согласно член 20 од Општиот колективен договор за јавен сектор на РС Македонија, работникот има право на ***надомест на плата – боледување*** *– која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:*

Времетраење на боледување	**Право на надомест**
До 7 дена **До 15 дена** **Од 15 до 21 ден**	**70% од основицата** **80% од основицата** **90% од основицата**
за професионално заболување и повреда на работа, давање крв и бременост и раѓање	**100% од основицата**

ОСНОВИЦА:Просечна ***исплатена нето плата на работникот во последните 3 месеци.***

19.2. Додатоци на плата ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно член 17 од Општиот Колективен договор за **јавен сектор** на РМ („Службен весник на РМ" 10/08; 88/08; 122/08; 85/09), ***основната плата на работникот се зголемува по час најмалку за:***

- ***Прекувремена работа..29%***
- ***Работа ноќе...29%***
- ***Работа во три смени 4%***
- ***Работа во ден на неделен одмор.........................29%***

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа ***зголемена за 42%.***

Додатоците меѓусебно не се исклучуваат.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време во смени.

НАПОМЕНА: **Основната плата на работникот се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж, а најмногу до 20%.**

20. ПРИМЕРИ ЗА ПРЕСМЕТКА НА ЛИЧЕН ДОХОД ОД РАБОТА ЗА 2021 ГОДИНА

20.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА во висина од 14.955,00 ВО НЕТО ИЗНОС

1. НЕТО ПЛАТА	**15.194,00**
2. Даночно намалување за 2021 година	8.438,00
3. Основица за данок на доход (1 - 2)	6.756,00
4. Данок на доход со 10% (3 x 11,1111%)	**751,00**
5. Бруто плата 1 (1 + 4)	**15.945,00**
6. БРУТО ПЛАТА II (15.679 x 1,3889)	**22.146,00**
7. Придонес за задолжително ПИО (6 x 18,8%)	4.163,00
8. Придонес за здравствено осигурување (6 x 7,5%)	1.661,00
9. Придонес за вработување (6 x 1,2%)	266,00
10. Придонес за дополнително (6 x 0,5%)	111,00
11. **Вкупно придонеси (7 +8 + 9 +10)**	**6.201,00**
12. Бруто плата намалена за придонеси (6 - 11)	15.945,00
13. Даночно намалување за 2021 година	8438,00
14. Основица за данок на доход (12 - 13)	7.507,00
15. Данок на доход од 10% (14 x 10%)	**751,00**
16. НЕТО ПЛАТА (6 - 11- 15)	**15.194,00**

20.2. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА во висина од 22.146,00 ВО БРУТО ИЗНОС

1. БРУТО ПЛАТА	**22.146,00**
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	4.163,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	1.661,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	266,00
5. Придонес за дополнително (1 x 0,5%)	111,00
6. Вкупно придонеси (2 +3 + 4 +5)	**6.201,00**
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	15.945,00
8. Даночно намалување за 2021 година	8.438,00
9. Основица за данок на доход (7– 8)	7.507,00
10. Данок на доход од 10% (9 x 10%)	**751,00**
11. НЕТО ПЛАТА (1 - 6 - 10)	**15.194,00**

20.3. Пресметка на личен доход од работа која претставува НАЈНИСКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ во висина од 20.571,00 денари во (БРУТО ИЗНОС)

1. БРУТО ПЛАТА	**20.571,00**
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	3.867,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	1.543,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	247,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	103,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	**5.760,00**
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	14.811,00
8. Даночно намалување за 2021 година	8.438,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	6.373,00
10. Данок на доход од 10% (10 x 10%)	**637,00**
11. НЕТО ПЛАТА (1 – 6 – 10)	**14.174,00**

КНИЖЕЊЕ:

420 – Плата и надоместоци од плата	20.571,00	
240 – Обврска за плати и надоместоци		20.571,00
- (вкалкулирана бруто плата),		

240 – Обврска за плати и надоместоци	20.571,00	
2430 – Обврска за нето плата		14.174,00
2340 – Данок од плата		637,00
2347 – Придонеси од плата		5.760,00
- (за пресметана плата, даноци и придонеси),		

2430 – Обврски за нето плата	14.174,00	
2340 – Данок од плата	637,00	
2347 – Придонеси од плата	5.760,00	
1000 – Трансакциска сметка		20.571,00
- (исплатена бруто плата).		

20.4. Пресметка на Личен доход од работа која претставува НАЈВИСОКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ во висина од 658.256,00 денари (БРУТО ИЗНОС)

1. Бруто плата	**658.256,00**
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	123.752,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	49.369,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	7.899,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	3.291,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	**184.311,00**
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	473.945,00
8. Даночно намалување за 2021 година	8.438,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	465.507,00
10. Данок на доход од (9 x 10%)	**46.551,00**
11. Нето плата (1 – 6 – 10)	**427.394,00**

20.5. Пресметка на Личен доход од работа на основица ПОВИСОКА од НАЈВИСОКА основица за пресметка на даноци и придонеси во висина од 700.000,00 денари (БРУТО ОЗНОС)

1. Бруто плата	**700.000,00**
2. Вкупно придонеси за највисок износ	184.311,00
3. Намалување на платата за придонеси (1 – 2)	**515.689,00**
4. Даночно намалување за 2021 година	8.438,00
5. Основица за данок (3 – 4)	507.251,00
6. Данок на личен доход од 10% *(5 x 10%)*	**50.725,00**
7. Нето плата (3 - 6)	**464.964,00**

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

КОЕФИЦИЕНТ НА МДБ

Коефициент на МДБ за месец МАЈ 2021 изнесува (1,9%)

Врз основа на член 44 од Законот за Данок на добивка ("Службен весник на РСМ" 112/2014...232/19; 275/19 290/20) Државниот завод за статистика го утврдува и објавува:

ПРОЦЕНТОТ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РСМ ЗА МЕСЕЦ МАЈ 2021 ГОДИНА

Р.бр.	***ОПИС***	***ПОРАСТ***
1.	Кумулативен порат на цените на мало во РСМ за периодот ***МАЈ 2021 година*** во однос на просечните цени на мало ***во 2020 година изнесува:***	***1,9%***
2.	Коефициентот за пораст на даночната основица за плаќање на данок на добивка за месец ***МАЈ 2021 година*** **изнесува**:	***1,9%***

Бидејќи коефициентот на **МДБ за месец МАЈ 2021 година,** е **ПОЗИТИВЕН,** Месечната аконтација на данокот на добивка, ќе се пресмета како ***1/12*** **од Годишниот данок утврден во Даночниот биланс за оданочување на добивката за 2020** година, од ***(АОП/ 56), помножен со 1,9%.***

КОЕФИЦИЕНТИ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ ЗА МЕСЕЦ МАЈ/2021 ГОДИНА

Месечен коефициент за МАЈ/2021 (0,006) .
Кумулативен коефициент од I до V/2021 (0,050).

1. ЦЕНИТЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА ИНДУСТРИСКИ ПРОИЗВОДИ

Р.бр	*ОПИС*	*Коефициент*
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во **МАЈ 2021 година** во однос на **АПРИЛ 2021 година.**	***0,006***
2.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи од почетокот на годината до крајот на **МАЈ *2021* година.**	***0,050***
3.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во **МАЈ *2021* година** во однос на **МАЈ *2020* година.**.	***0,061***

2. ЦЕНИ НА МАЛО

Р.бр	*ОПИС*	*Коефициент*
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во **МАЈ 2021 година**, во однос **на АПРИЛ 2021 година.**	***0,006***
2.	Коефициент на пораст на цените на мало од почетокот на годината до крајот на **МАЈ 2021 година.**	***0,017***
3.	Коефициент на пораст на цените на мало во **МАЈ 2021 година** во однос на **МАЈ 2020 година**.	***0,039***

3. ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА

Р.бр.	*ОПИС*	*Коефициент*
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во **МАЈ *2021 година***, во однос на **АПРИЛ 2021 година*.***	***0,007***
2.	Коефициент на пораст на трошоците на живот во Република Македонија во период од почетокот на годината до крајот на **МАЈ *2021* година** во однос на просекот на трошоците на живот ***во 2020 година.***	***0,015***

П Р Е Г Л Е Д
НА ЦЕНИ НА ОДДЕЛНИ НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ
(од 01.06.2021)

Согласно Одлуката за утврдување на највисоки малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт донесена од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на РС Македонија објавена во ***("Службен весник на РМ" 117/2021),*** претпријатијата и другите правни и физички лица, што вршат промет на нафтени деривати, ги формираат цените за одделни нафтени деривати, така што највисоките малопродажни цени изнесуваат и тоа: ***за период од 01.06.2021 до нова промена.***

Табела 1

Највисоки малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт

Ред. Бр.	А) МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.	Коефициенти
			30%
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	До 67,50	20,25
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	До 69,50	20,85
	Б) ДИЗЕЛ ГОРИВО	**Ден/лит.**	
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС(Д-Е V)	до 60,00	18,00
	В) МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ	**Ден/лит.**	
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО (ЕЛ – 1)	до 59,00	17,70
	Г) МАЗУТ	**Ден/лит.**	
1.	М – 1 НС	до 33,881	10,16

Табела 2

Највисоки набавни цени

Ред. Бр.	А) МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.	Коефициенти
			30%
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	до 27,942	8,38
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	до 29,540	8,86
	Б) ДИЗЕЛ ГОРИВО	**Ден/лит.**	
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС (Д-Е V)	до 26,641	7,99
	В) МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ	**Ден/лит.**	
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО 1 (ЕЛ-1)	до 26,118	7,84
	Г) МАЗУТ	**Ден/лит.**	
1.	М – 1 НС	до 25,323	7,59

Табела 3

Еколошка такса

А	МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	0,080
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	0,080
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	0,030
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	0,040
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,050

Табела 4

Задолжителни резерви на нафта

А	МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	0,890
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	0,890
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	0,300
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	0,300
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,740

Табела 5
Акцизи

А	МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	22,00
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС – 98	22,00
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**Ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	17,50
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	17,50
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,100

П Р Е Г Л Е Д
НА ЦЕНИ НА ОДДЕЛНИ НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ
(од 08.06.2021)

Согласно Одлуката за утврдување на највисоки малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт донесена од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на РС Македонија објавена во ***(“Службен весник на РМ” 124/2021),*** претпријатијата и другите правни и физички лица, што вршат промет на нафтени деривати, ги формираат цените за одделни нафтени деривати, така што највисоките малопродажни цени изнесуваат и тоа: ***за период од 08.06.2021 до нова промена.***

Табела 1

Највисоки малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт

Ред. Бр.	А) МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.	Коефициенти 30%
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	До 68,00	20,40
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	До 70,00	21,00
	Б) ДИЗЕЛ ГОРИВО	**Ден/лит.**	
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС(Д-Е V)	до 60,50	18,15
	В) МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ	**Ден/лит.**	
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО (ЕЛ – 1)	до 60,00	18,00
	Г) МАЗУТ	**Ден/лит.**	
1.	М – 1 НС	до 34,889	10,47

Табела 2
Највисоки набавни цени

Ред. Бр.	А) МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.	Коефициенти 30%
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	до 28,589	8,58
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	до 30,194	9,06
	Б) ДИЗЕЛ ГОРИВО	**Ден/лит.**	
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС (Д-Е V)	до 27,329	8,20
	В) МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ	**Ден/лит.**	
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО 1 (ЕЛ-1)	До 26,329	7,89
	Г) МАЗУТ	**Ден/лит.**	
1.	М – 1 НС	до 26,117	7,84

Табела 3
Еколошка такса

А	**МОТОРНИ БЕНЗИНИ**	**ден/лит.**
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	0,080
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	0,080
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	0,030
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	0,040
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,050

Табела 4
Задолжителни резерви на нафта

А	**МОТОРНИ БЕНЗИНИ**	**ден/лит.**
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	0,890
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	0,890
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	0,300
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	0,300
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,740

Табела 5 Акцизи

А	МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	22,00
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС – 98	22,00
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**Ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	17,50
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	17,50
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,100

П Р Е Г Л Е Д
НА ЦЕНИ НА ОДДЕЛНИ НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ
(од 15.06.2021)

Согласно Одлуката за утврдување на највисоки малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт донесена од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на РС Македонија објавена во ***(“Службен весник на РМ” 124/2021),*** претпријатијата и другите правни и физички лица, што вршат промет на нафтени деривати, ги формираат цените за одделни нафтени деривати, така што највисоките малопродажни цени изнесуваат и тоа: ***за период од 15.06.2021 до нова промена.***

Табела 1

Највисоки малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт

Ред. Бр.	А) МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.	Коефициенти 30%
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	До 68,50	20,55
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	До 70,50	21,15
	Б) ДИЗЕЛ ГОРИВО	**Ден/лит.**	
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС(Д-Е V)	до 61,50	18,45
	В) МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ	**Ден/лит.**	
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО (ЕЛ – 1)	до 61,00	18,30
	Г) МАЗУТ	**Ден/лит.**	
1.	М – 1 НС	до 35,237	10,57

Табела 2
Највисоки набавни цени

Ред. Бр.	А) МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.	Коефициенти 30%
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	до 29,011	8,70
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	до 30,620	9,19
	Б) ДИЗЕЛ ГОРИВО	**Ден/лит.**	
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС (Д-Е V)	до 27,916	8,37
	В) МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ	**Ден/лит.**	
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО 1 (ЕЛ-1)	До 27,651	8,30
	Г) МАЗУТ	**Ден/лит.**	
1.	М – 1 НС	до 26,472	7,94

Табела 3
Еколошка такса

А	**МОТОРНИ БЕНЗИНИ**	**ден/лит.**
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	0,080
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	0,080
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	0,030
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	0,040
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,050

Табела 4
Задолжителни резерви на нафта

А	**МОТОРНИ БЕНЗИНИ**	**ден/лит.**
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	0,890
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	0,890
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	0,300
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	0,300
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,740

Табела 5 Акцизи

А	МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	22,00
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС – 98	22,00
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**Ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	17,50
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	17,50
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,100

П Р Е Г Л Е Д
НА ЦЕНИ НА ОДДЕЛНИ НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ
(од 22.06.2021)

Согласно Одлуката за утврдување на највисоки малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт донесена од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на РС Македонија објавена во ***(“Службен весник на РМ” 136/2021),*** претпријатијата и другите правни и физички лица, што вршат промет на нафтени деривати, ги формираат цените за одделни нафтени деривати, така што највисоките малопродажни цени изнесуваат и тоа: ***<u>за период од 22.06.2021 до нова промена.</u>***

Табела 1

Највисоки малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт

Ред. Бр.	А) МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.	Коефициенти 30%
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	До 69,50	20,85
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	До 71,50	22,35
	Б) ДИЗЕЛ ГОРИВО	**Ден/лит.**	
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС(Д-Е V)	до 62,00	18,60
	В) МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ	**Ден/лит.**	
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО (ЕЛ – 1)	до 62,00	18,00
	Г) МАЗУТ	**Ден/лит.**	
1.	М – 1 НС	до 36,009	10,80

Табела 2
Највисоки набавни цени

Ред. Бр.	А) МОТОРНИ БЕНЗИНИ	ден/лит.	Коефициенти 30%
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	до 29,653	8,89
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	до 31,274	9,38
	Б) ДИЗЕЛ ГОРИВО	**Ден/лит.**	
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС (Д-Е V)	до 28,601	8,58
	В) МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ	**Ден/лит.**	
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО 1 (ЕЛ-1)	До 28,335	8,50
	Г) МАЗУТ	**Ден/лит.**	
1.	М – 1 НС	до 27,126	8,14

Табела 3
Еколошка такса

А	**МОТОРНИ БЕНЗИНИ**	**ден/лит.**
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	0,080
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	0,080
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	0,030
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	0,040
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,050

Табела 4
Задолжителни резерви на нафта

А	**МОТОРНИ БЕНЗИНИ**	**ден/лит.**
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	0,890
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 98	0,890
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	0,300
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	0,300
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,740

Табела 5 Акцизи

А	**МОТОРНИ БЕНЗИНИ**	**ден/лит.**
1.	(ЕУРО СУПЕР) БС - 95	22,00
2.	(ЕУРО СУПЕР) БС – 98	22,00
Б	**ДИЗЕЛ ГОРИВО**	**Ден/лит.**
1.	ЕУРО ДИЗЕЛ БС Д – Е V	17,50
В	**МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ**	**Ден/лит.**
1.	ЕКСТРА ЛЕСНО ЕЛ - 1	17,50
Г	**МАЗУТ**	**Ден/лит.**
1.	М – 1 НС	0,100

ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА ОД 01.02.2010 ДО 30.06.2021 година

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и ...	Објава на НБРМ	Стапка на EURIBOR	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10)	4=(2+8)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06. 2010	8,5%	18,5%	16,5%	8562 30.12 2009	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12 . 2010	5%	15%	13%	4474 30.06 2010	0,485%	10,485%	8,485%
01.01-30.06. 2011	4%	14%	12%	2521 29.12 2010	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12. 2011	4%	14%	12%	5978 30.06 2011	1,325%	11,325%	9,325%
01.01-30.06. 2012	4%	13,75%	12%	9901 28.12 2011	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12. 2012	3,75%	13,75%	11,75%	5631 29.06 2012	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06. 2013	3,75%	13,75%	11,75%	10257 31.12.2012	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12. 2013	3,50%	13,50%	11,50%	23009 28.06.2013	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	40842 31.12.2013	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	21389 25.06.2014	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	40009 29.12.2014	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	22941 29.06.2015	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06. 2016	3,25%	13,25%	11,25%	41260 29.12.2015	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12. 2016	4%	14%	12%	21125 27.06.2016	-0,205%	9,795%	7,636%
01.01-30.06. 2017	3,75%	13,75%	11,75%	38458 30.12.2016	-0,368%	9,632%	7,632%

01.07-31.12. 2017	3,25%	13,25%	11,25%	21905 29.06.2017	-0,372%	9,627%	7,627%
01.01-30.06.2018	3,25%	13,25%	11,25%	39714 26.12.2017	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12 2018	3,00%	13,00%	11,00%	22066 27.06.2018	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06. 2019	2,50%	12,50%	10,50%	40459 26.12.2018	-0,364%	9,612%	7,612%
01.07-31.12. 2019	2,25%	12,25%	10,25%	21235 26.06.2019	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-02.04 2020	**2,25%**	**12,25%**	**10,25%**	21235 26.06.2019	**-0,438%**	**9,562%**	**7,562%**
03.04-30.04. 2020 (вонредна состојба)	**1,75%**	**6,75%**	**5,75%**	11011 03.04.2020	**-0,423%**	**4,577%**	**3,577%**
01.05. 31.05 2020 (вонредна состојба)	**1,75%**	**6,75%**	**5,75%**	12262 29.04.2020	**-0,460%**	**4,54%**	**3,54%**
01.06.30.06. 2020 (вонредна состојба)	**1,50%**	**6,55%**	**5,5%**	14004 29.05.2020	**-0,482%**	**4,518%**	**3,518%**
01.07. 31.12 2020	**1,50%**	**11,50%**	**9,5%**	15997 30.06.2020	**-0,51%**	**9,49%**	**7,49%**
01.01. 30.06 2021	**1,50%**	**11,50%**	**9,5%**	15997 30.06.2020	**-0,51%**	**9,49%**	**7,49%**

КУРСНИ ЛИСТИ
НА НБРМ ОД 01.06.2021 ДО 25.06.2021 ГОДИНА

Земја	*Шифра*	*Валута*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				01.06.2021	*02.06.2021*	*03.06.2021*
ЕМУ	978	EUR	1	61.6125	61.6438	61.6597
САД	840	USD	1	50.4979	50.4244	50.5988
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.6341	71.4379	71.5891
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	56.1032	56.1112	56.1461
ШВЕДСКА	752	SEK	1	6.0876	6.1061	6.1111
НОРВЕШКА	578	NOK	1	6.0296	6.0965	6.0813
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.4605	0.4599	0.4611
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2851	8.2892	8.2915
КАНАДА	124	CAD	1	41.8364	41.9117	41.9311
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.0571	39.0324	39.1341
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5025	31.5185	31.5266
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4205	2.4210	2.4214
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1772	0.1779	0.1782
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7356	13.8026	13.8086
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5241	12.5315	12.5304
ХРВАТСКА	191	HRK	1	8.2082	8.2099	8.2166
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	5.9398	5.9181	5.8925
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6881	0.6856	0.6888
БРАЗИЛ	986	BRL	1	9.6468	9.6930	9.8042
КИНА	156	CNY	1	7.9273	7.8987	7.9242
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	6.5068	6.4989	6.5210
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0035	0.0035	0.0035
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.5556	15.5556	15.5514
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6959	0.6917	0.6922
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0456	0.0455	0.0455
МЕКСИКО	484	MXN	1	2.5341	2.5339	2.5353
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2434	12.2198	12.2664
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.6763	36.6121	36.6085
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0598	1.0554	1.0574
СИНГАПУР	702	SGD	1	38.1975	38.1247	38.2291
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6185	1.6177	1.6244
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.6680	3.6631	3.6863

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				04.06.2021	05.06.2021 06.06.2021 07.06.2021	08.06.2021
ЕМУ	978	EUR	1	61.6731	61.6800	61.6807
САД	840	USD	1	50.6056	50.9037	50.7159
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.7463	71.9804	71.8638
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	56.2659	56.3236	56.4118
ШВЕДСКА	752	SEK	1	6.0975	6.1039	6.1342
НОРВЕШКА	578	NOK	1	6.0761	6.0733	6.1384
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.4609	0.4624	0.4638
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2933	8.2939	8.2939
КАНАДА	124	CAD	1	41.9260	42.0163	42.0140
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.0534	39.0281	39.3422
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5334	31.5370	31.5373
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4235	2.4235	2.4284
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1783	0.1780	0.1783
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8529	13.7977	13.8106
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5301	12.5289	12.5281
ХРВАТСКА	191	HRK	1	8.2217	8.2202	8.2235
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	5.8375	5.8641	5.8798
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6913	0.6955	0.6962
БРАЗИЛ	986	BRL	1	9.9643	9.9686	10.0475
КИНА	156	CNY	1	7.9159	7.9416	7.9286
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	6.5227	6.5617	6.5371
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0035	0.0036	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.5748	15.6310	15.6067
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6939	0.6973	0.6967
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0454	0.0456	0.0456
МЕКСИКО	484	MXN	1	2.5349	2.5236	2.5652
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2755	12.3313	12.2858
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.4606	36.4195	36.6449
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0595	1.0658	1.0647
СИНГАПУР	702	SGD	1	38.2090	38.3248	38.3277
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6256	1.6289	1.6260
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.7328	3.7286	3.7628

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				09.06.2021	10.06.2021	11.06.2021
ЕМУ	978	EUR	1	61.6795	61.6874	61.6950
САД	840	USD	1	50.6317	50.5842	50.6777
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.6370	71.6879	71.4973
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	56.5141	56.5265	56.5542
ШВЕДСКА	752	SEK	1	6.1217	6.1323	6.1257
НОРВЕШКА	578	NOK	1	6.1385	6.1370	6.1013
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.4628	0.4625	0.4627
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2943	8.2951	8.2964
КАНАДА	124	CAD	1	41.9417	41.8816	41.8583
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.2413	39.2139	39.2187
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5367	31.5408	31.5446
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4289	2.4308	2.4298
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1773	0.1777	0.1782
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7992	13.8437	13.7657
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5268	12.5259	12.5338
ХРВАТСКА	191	HRK	1	8.2267	8.2222	8.2276
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	5.8930	5.8946	5.9733
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6987	0.7014	0.7021
БРАЗИЛ	986	BRL	1	10.0619	10.0558	10.0428
КИНА	156	CNY	1	7.9139	7.9209	7.9271
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	6.5251	6.5198	6.5309
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0036	0.0036	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.6127	15.5957	15.6324
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6948	0.6934	0.6934
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0454	0.0454	0.0454
МЕКСИКО	484	MXN	1	2.5625	2.5769	2.5716
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2877	12.2851	12.2989
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.5292	36.4475	36.4369
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0617	1.0592	1.0613
СИНГАПУР	702	SGD	1	38.2627	38.2368	38.2510
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6233	1.6234	1.6258
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.7474	3.7318	3.7145

Земја	*Шифра*	*Валута*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				12.06.2021 13.06.2021 14.06.2021	*15.06.2021*	*16.06.2021*
ЕМУ	978	EUR	1	61.6971	61.6964	61.6964
САД	840	USD	1	50.8842	50.9382	50.9551
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.9835	71.8252	71.6151
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	56.6913	56.6594	56.6074
ШВЕДСКА	752	SEK	1	6.1303	6.1119	6.1172
НОРВЕШКА	578	NOK	1	6.1190	6.1190	6.1193
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.4643	0.4641	0.4629
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2970	8.2969	8.2968
КАНАДА	124	CAD	1	42.0080	41.8650	41.8054
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.3301	39.3071	39.1922
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5457	31.5454	31.5454
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4353	2.4269	2.4242
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1782	0.1757	0.1752
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8040	13.6642	13.6391
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5444	12.5392	12.5290
ХРВАТСКА	191	HRK	1	8.2356	8.2383	8.2390
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	6.0506	6.0857	5.9561
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7095	0.7051	0.7072
БРАЗИЛ	986	BRL	1	10.0190	9.9758	10.0493
КИНА	156	CNY	1	7.9590	7.9607	7.9606
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	6.5573	6.5629	6.5641
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0036	0.0036	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.6667	15.6976	15.7096
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6958	0.6956	0.6948
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0457	0.0455	0.0456
МЕКСИКО	484	MXN	1	2.5814	2.5581	2.5497
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3865	12.3786	12.3767
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.4403	36.3797	36.3198
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0660	1.0643	1.0600
СИНГАПУР	702	SGD	1	38.4166	38.3923	38.4090
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6380	1.6358	1.6358
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.7442	3.6909	3.6988

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				17.06.2021	18.06.2021 19.06.2021 20.06.2021 21.06.2021	22.06.2021
ЕМУ	978	EUR	1	61.6961	61.6944	61.6950
САД	840	USD	1	50.8876	51.6833	51.8838
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.8817	72.1319	72.0147
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	56.6227	56.4708	56.3219
ШВЕДСКА	752	SEK	1	6.0915	6.0541	6.0389
НОРВЕШКА	578	NOK	1	6.0960	6.0501	6.0089
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.4632	0.4671	0.4713
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2963	8.2957	8.2964
КАНАДА	124	CAD	1	41.7882	41.9177	41.8044
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.2494	39.1387	38.9956
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5452	31.5443	31.5446
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4221	2.4184	2.4129
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1754	0.1741	0.1742
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.6599	13.5966	13.6105
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5307	12.5286	12.5302
ХРВАТСКА	191	HRK	1	8.2283	8.2314	8.2265
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	5.9545	5.9838	5.9048
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7072	0.7139	0.7081
БРАЗИЛ	986	BRL	1	10.1037	10.2336	10.2497
КИНА	156	CNY	1	7.9524	8.0251	8.0211
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	6.5560	6.6557	6.6823
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0036	0.0036	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.7111	15.8479	15.8807
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6942	0.6973	0.6996
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0455	0.0456	0.0457
МЕКСИКО	484	MXN	1	2.5495	2.5243	2.5189
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3587	12.4839	12.5096
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.3989	36.2375	36.1699
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0587	1.0666	1.0642
СИНГАПУР	702	SGD	1	38.3849	38.5590	38.5859
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6336	1.6460	1.6411
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.7032	3.6710	3.6408

Земја	*Шифра*	*Валута*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				23.06.2021	*24.06.2021*	*25.06.2021*
ЕМУ	978	EUR	1	61.6950	61.6946	61.6950
САД	840	USD	1	51.8707	51.6230	51.6882
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	72.1073	72.2081	71.8386
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	56.3785	56.2753	56.2551
ШВЕДСКА	752	SEK	1	6.0741	6.0910	6.1004
НОРВЕШКА	578	NOK	1	6.0368	6.0648	6.0640
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.4692	0.4658	0.4667
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2968	8.2965	8.2966
КАНАДА	124	CAD	1	41.8953	42.0635	42.0323
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	39.0030	39.1414	39.1565
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.5446	31.5444	31.5446
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4163	2.4282	2.4267
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1737	0.1766	0.1760
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.6108	13.6411	13.6358
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.5256	12.5235	12.5282
ХРВАТСКА	191	HRK	1	8.2276	8.2250	8.2268
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	5.9669	5.9704	5.9435
РУСИЈА	643	RUB	1	0.7087	0.7116	0.7152
БРАЗИЛ	986	BRL	1	10.3373	10.4209	10.4495
КИНА	156	CNY	1	8.0109	7.9716	7.9923
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	6.6795	6.6476	6.6571
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0036	0.0036	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.9036	15.8586	15.9045
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6981	0.6960	0.6971
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0457	0.0454	0.0457
МЕКСИКО	484	MXN	1	2.5201	2.5466	2.5741
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.4644	12.4049	12.4250
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	36.2677	36.4087	36.4994
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0657	1.0597	1.0628
СИНГАПУР	702	SGD	1	38.5377	38.4055	38.4656
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6353	1.6241	1.6229
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.6199	3.6422	3.6285

РОКОВИ ПРИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО ПОДНЕСУВАЊЕ НА ОБРАСЦИ ЗА ЈУНИ/2021 ГОДИНА

Даночниот роковник е потсетник за навремено поднесување на даночните пријави во законски предвидените рокови. Во календарот даден е преглед на даночните обврски и роковите во кои треба да ја поднесете даночната пријава по одделни видови даноци.

Доколку рокот до кога треба да се поднесе соодветната даночна пријава **е Сабота, Недела или Државен празник**, тогаш тој **се поместува за првиот следен работен ден**.

Но, сепак се препорачува даночните обврски да ги исполнат пред навршувањето на крајните рокови прикажани во Табелата.

ОБВРСКА	Рок на доставување
ОБРАЗЕЦ: "**МПИН "–** Месечна пресметка за интегрирана наплата на плата за **АПРИЛ/*2021*** **Доставување**: **Електронски до УЈП**.	**До 10 ЈУНИ**
ПЛАКАЊЕ НА: Аконтација на ДАНОК НА ДОБИВКА и Аконтација на данок на личен доход **ОБВРЗНИЦИ:** Сите правни субјекти освен обврзник со посебен даночен статус (*заштитно друштво за вработување на инвалиди, стопанска единица на КПУ, или корисник на ТИРЗ, како и трговските друштва кои се обврзници на паушал на вкупен приход*). **НАПОМЕНА: Образецот *„МДБ" немате обврска да го доставувате до УЈП.***	**До 15 ЈУНИ**
ОБРАЗЕЦ: "ДДВ-01" Пријава за регистрација/ ДДВ. **ОБВРЗНИЦИ:** Фирми и Граѓани доколку се обврзани или пак сакаат доброволно да се регистрираат за целите на ДДВ, **ДОСТАВУВАЊЕ: до УЈП** преку системот е-даноци **http://etax.ujp.gov.mk**	**До 15 ЈУНИ**

ОБРАЗЕЦ*:* “ВХВ-1” – Извештај за состојба и промени на вложувања во сопствени хартии од вредност и удели во инвестициски фондови и “**ВХВ-2”**–Извештај за состојба и промени на вложувања во должнички извештај за состојба и промени на вложувања во должнички хартии од вредност за **МАЈ/2021год.** **ОБВРЗНИЦИ**: **Резиденти** кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари. **ДОСТАВУВАЊЕ**: **до НБРМ.**	**До 20 ЈУНИ**
ОБРАЗЕЦ: “МИ” – Месечен извештај за трансакции со странство. **ОБВРЗНИЦИ: Резиденти** кои имаат евидентни сметки во странство, или имаат одобрение за девизен максимум, односно во работењето вршат наплата и плаќање во ефективни странски пари. **ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ**	**До 20 ЈУНИ**
ОБРАЗЕЦ: “**ДДВ/04 “Даночна пријава на ДДВ** **ОБВРЗНИЦИ**: **МЕСЕЧНИ** даночни обврзници. **ДОСТАВУВАЊЕ: до УЈП** преку системот е-даноци **http://etax.ujp.gov.mk**	**До 25 ЈУНИ**
ОБРАЗЕЦ: **“ДДВ-12“ Барање за враќање на ДДВ на Непрофитни организации.** **ОБВРЗНИЦИ**: **НЕПРОФИТНИ ОРГАНИЗАЦИИ** доколку ги исполнуваат условите за враќање ДДВ. **ДОСТАВУВАЊЕ до УЈП** преку системот е-даноци **http://etax.ujp.gov.mk**	**До 30 ЈУНИ**
ОБРАЗЕЦ: **“ДДВ-11“ Барање за враќање на ДДВ на даночни обврзници кои немаат седиште или подружница во земјата и кои не извршуваат никаков промет во неа.** **ОБВРЗНИЦИ: СТРАНСКИ ФИРМИ** **ДОСТАВУВАЊЕ до УЈП http://etax.ujp.gov.mk**	**До 30 ЈУНИ**

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ

дипл.економист Ромео Костадинов

ДАНОЧЕН ТРЕТМАН НА ДАДЕНИ ДОБРА КАКО ДОНАЦИЈА ПРИ ИЗВОЗ

ПРАШАЊЕ:

На кои давачки подлежи донацијата во добра за извоз, дадена во фактура за извоз на странско правно лице? Донацијата е дадена со извозот на дел од добрата, кои се наведени во извозната царинска декларација и фактурата за продажба спрема странскиот субјект, на негово барање.

ОДГОВОР:

Донациите, односно давањето на добра без надомест, претставуваат пренос на сопственост без плаќање на против надомест од страна на примателот на доброто.

Даночниот третман на давањето на добра без надомест повлекува обврска за данок на добивка, данок на додадена вредност и данок на личен доход (последното ако се донира на физичко лице).

Согласно одредбите од Законот за данокот на личен доход ("Службен весник на РМ" 241/18 и "Службен весник на РСМ" 275/19 и 290/20), од причини што примателот на донацијата е правен субјект, данокот на личен доход не е применлив, не се иницира создавање на даночна обврска за ДЛД, затоа што примателот не е физичко лице.

Преносот на правото на сопственост (дадена донација), предизвикува обврска за данок на додадена вредност, согласно одредбите од член 3 став 3 од Законот за данок на додадена вредност ("Службен весник на РМ" 44/99...198/18 и "Службен весник на РСМ" 98/19...267/20).

Даночната основица за ДДВ од донација, согласно одредбите од член 19 став 1 точка 1, претставува набавната цена или, доколку истата не постои, цената на чинење во моментот на прометот.

Доколку прометот е за извоз и наведената донација е вклучена во извозната царинска декларација, прометот за извоз е ослободен од ДДВ, согласно одредбите од член 24 од Законот.

Трошоците за дадена донација подлежат на данок на добивка, односно не се третираат како даночно признат расход.

Пресметувањето и плаќањето на данокот на добивка се уредува со одредбите од Законот за данокот на добивка ("Службен весник на РМ" 112/14…275/19 и "Службен весник на РСМ" 290/20) и Правилникот за начинот на пресметување и уплатување на данокот на добивка и начинот на одбегнување на двојното ослободување или двојното оданочување "Службен весник на РМ" 174 /14...31/17 и "Службен весник на РСМ" 6/20).

Обврзници на данокот на добивка се правни лица резиденти на Р Македонија (*субјектот кој е основан или има седиште на територијата на РМ*), кои остваруваат добивка од вршење на дејност во земјата и странство.

Согласно Законот за данокот на добивка, постојат два вида на даночни обврзници:

- субјекти кои плаќаат данок врз основа финансиски резултат, корегиран за даночно непризнати расходи и помалку искажани приходи и

- обврзниците на данок на добивка врз основа на вкупен приход.

Субјектите на вкупен приход, основицата ја определуваат спрема остварениот вкупен приход и за нив категоризацијата на даночно непризнат расход е неважечка.

Кај субјектите, кои го плаќаат данокот на добивка врз основа на финансиски резултат, даночната основа се определува согласно одредбите од член 7 и 8 од Законот.

Основата за пресметување на данокот од добивка е добивката, која се утврдува во даночниот биланс, како разлика меѓу вкупните приходи и вкупните расходи на даночниот обврзник, во износи утврдени согласно со прописите за сметководството и сметководствените стандарди. На овој начин утврдената добивка се зголемува (или загубата се намалува) за непризнаените расходи и помалку искажаните приходи за даночни цели.

Со одредбите од член 9 став 9 од Законот за данок на добивка, трошоците за донации направени во согласност со Законот за донации и спонзорства во јавните дејности, над 5% од вкупниот приход остварен во годината, имаат третман на даночно непризнат расход.

Донациите кои немаат јавен карактер, претставуваат даночно непризнат расход и се оданочуваат со данок на добивка, на начин што ја зголемуваат даночната основица за данок на добивка.

Согласно наведеното, набавната вредност на даденото добро во вид на донација, претставува даночно непризнат расход, доколку сте обврзник за плаќање на данокот на добивка, врз основа на даночен биланс (Образец ДБ).

дипл.економист Јулија Минковска

ПЛАЌАЊЕ НА НЕИСКОРИСТЕН ГОДИШЕН ОДМОР

ПРАШАЊЕ:

Доколку работникот не го искористи годишниот одмор дали работникот има право на надоместок за неискористениот годишен одмор?

ОДГОВОР:

Согласно член 145 став 1 од Законот за Работни односи (“Службен весник на РМ” 62/05…267/20), работникот има право на надомест на неискористениот дел од годишниот одмор пред престанок на работниот однос, ако претходно побарал користење на годишен одмор, а не му било овозмо жено користење на годишен одмор, а работниот однос му престанал не по негова **вина и волја.**

Исплатата на неискористен дел од годишниот одмор е утврдена само во неколку случаи.

Па така на работниците кои што заминуваат во пензија по сила на закон и при отпуштање на работниците од деловни причини (***технолошки вишок***), може да им се исплати за неискористениот дел од годишниот одмор.

Во овие случаи престанокот на работниот однос не е **ниту по вина, ниту по волја** на работникот.

За да се исплати неискористен дел од годишен одмор, треба да исполни три услови и тоа:

1. **Да постои престанок на работниот однос;**
2. **Работникот да побара користење на дел од годишен одмор, а тоа да не му биде овозможено;**
3. **Престанокот на работниот однос, да не е по вина и волја на работникот.**

1). На работникот да му претстои престанок на работниот однос;

За да биде исполнет овој услов, потребно е да претходат некои дејствија со кои се наговестува престанок на работен однос (***работникот и работодавачот се договорат за спогодбен прекин на договорот или работодавачот да преземе соодветни дејствија за отказ на договорот за вработување поради деловни причини***).

Доколку на работникот му престанува работниот однос (***без оглед по кој основ***), **тој има право на годишен одмор,** во времетраење зависно од тоа дали се стекнал со цел или пропорционален дел од годишниот одмор.

Доколку работодавачот не му овозможил користење годишен одмор, работникот треба сам да побара користење на годишен одмор.

2). Работникот претходно да побарал користење на годишен одмор, а тоа не му било овозможено;

Вториот услов е работникот пред престанокот на работниот однос **да побара користење на годишниот одмор** (***во целост или делот кој што не бил искористен).***

Работникот **ќе има право на надомест на неискористен дел од годишниот одмор** само доколку работодавачот не му овозможил користење на годишниот одмор, пред престанокот на работниот однос.

Значи, важно е работникот **да поднесе БАРАЊЕ за користење на неискористениот годишен одмор**, кое според наше мислење би требало да се достави во писмена форма (***евидентирано во деловодник или друга сопствена евиденција на работодавачот***) или по електронски пат, со цел работникот да има доказ за поднесеното барање.

Доколку работодавачот не му го прифати барањето, односно не му овозможи користење годишен одмор, работникот се стекнува со правото **да бара надомест за неискористените денови од годишниот одмор.**

Пресметка на надомест за неискористен годишен одмор

Надоместокот за неискористен годишен одмор се утврдува согласно просекот на исплатената плата на работникот во последните 12 месеци.

ПРИМЕР:

1.Просечно исплатена НЕТО плата во последните 12 месеци	**25.000**
2. Работни денови за месец	**23**
3. Неискористени денови од годишен одмор	**8**

Пресметка:

25.000 : 23 = 1.087 x 8 = 8.696 денари.

За надоместокот за неискористен годишен одмор се плаќа **Данок на личен доход** согласно член 15 став 1 точка 2 од Законот за данок на личен доход ("Службен весник на РМ" 241/18; 275/19, 290/20, 85/21).

Нето износ х 11,1111%
8.696 х 11,1111% = 966 денари.

Бруто приход = Нето износ + Данок на личен доход
8.696 + 966 = 9.662 денари.

Плаќањето на нето надоместот и данокот на личен доход се врши преку е - ПДД, со тоа што во вид на приход се избира:

Т1. Доход од работа, а во подвид приход се избира:
S1.8 Други примања на вработени лица кои подлежат на оданочување

3) Работниот однос да не му престанал по негова вина или волја

Согласно одредбите од член 62 од ЗРО, договорот за вработување престанува да важи:

- **Со изминување на времето за коешто бил склучен договорот;**
- **Со смрт на работникот или работодавачот (физичко лице);**
- **Поради престанување на работодавачот согласно со закон;**
- **Со спогодбено раскинување;**
- **Со отказ;**
- **Со судска пресуда и**
- **Во други случаи утврдени со закон**.

Работникот **нема право на надомест за неискористен годишен одмор,** доколку му престанал работниот однос **по негова волја** (***со отказ од страна на работникот***) или по вина на работникот (***со отказ од страна на работодавачот поради повреда на работниот ред и дисциплина или поради лични причини на страна на работникот, односно работодавачот не е задоволен од начинот на извршување на работните обврски и ако по даденото предупредување во утврдениот рок, работникот не го подобри своето работење***).

Меѓутоа, доколку договорот за вработување престанал да важи поради: истек на времето за кое бил склучен, спогодбено раскинување ***(спогодбениот раскин не претставува еднострана изјава на волја***), со отказ од причини на страна на работодавачот (***деловни причини***) или прекин на работниот однос поради возраст на работникот ***(стекнување услови за пензионирање***), работникот има право на надомест за неискористен годишен одмор, бидејќи овие основи за престанок на важењето на договорот за вработување (***работниот однос***), не се по волја или вина на работникот.

Доколку работникот го промени работодавачот, тој го користи годишниот одмор кај работодавачот кај кого го стекнал правото на годишен одмор, освен ако со новиот работодавач поинаку не се договорил.

Тоа би значело дека работникот **нема право да бара надомест за неискористен годишен одмор**, бидејќи врз основа на потврда од претходниот работодавач, тој може да го користи неискористениот дел од годишниот одмор, кај новиот работодавач.

НАПОМЕНА: За сите други ситуации во врска со непочитувањето на законската регулатива за плаќањето за неискористен годишен одмор, останува можноста за обештетување по судски пат.

м-р Христина Игнатоска

ПРАВО ЗА КОРИСТЕЊЕ ГОДИШЕН ОДМОР

ПРАШАЊЕ:

Како може да се користи годишниот одмор?

ОДГОВОР:

Со одредбите од член 141 од Законот за работни односи (“Службен весник на РСМ” 62/05...110/19), опишани се начините за користење на годишниот одмор.

Согласно истиот член:

- Годишниот одмор по правило се користи во текот на календарската година;

- Годишниот одмор може да се користи во договор со работодавачот, со тоа што еден дел од годишниот одмор мора да трае најмалку 2 непрекинати работни недели;
- Работодавачот е должен на работникот да му обезбеди искористување на **ДВЕ НЕПРЕКИНАТИ РАБОТНИ НЕДЕЛИ** годишен одмор до крајот на тековната календарска година, а остатокот до 30 јуни идната година;
- Годишниот одмор којшто не бил искористен во тековната календарска година, заради отсутност поради боледување или повреда, породилно отсуство или одмор за нега и чување на дете, работникот има право да го искористи до 30 јуни идната календарска година.

Работникот кој работи во странство може во целост да го искористи годишниот одмор, до крајот на идната календарска година, ако е така определено со колективниот договор на работодавачот.